

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кальченко Наталія Михайлівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Студента II курсу Н. М. Кальченко

групи Ф.мз-81а

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Н. М. Кальченко

Керівник: к.е.н., асистент _____ Є. К. Бондаренко

Суми 2019

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра

на тему «УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ»

студента Кальченко Наталії Михайлівни

В сучасних умовах господарювання більшість підприємств відчують брак фінансових ресурсів. Актуальним постає питання самофінансування. Управління грошовими потоками є одним з найважливіших аспектів фінансового менеджменту, оскільки грошові кошти є найбільш ліквідними активами підприємства, здатними легко трансформуватися в будь-який інший вид активів. В Україні в умовах інфляції, нестабільної політичної ситуації, постійних змін в законодавстві і кризи неплатежів управління грошовими потоками є найбільш актуальним завданням в управлінні фінансами. Підвищення ефективності фінансового управління є основним фактором добробуту компанії.

Ефективне функціонування підприємств у значній мірі обумовлене станом його грошових потоків, оскільки саме вони визначають платоспроможність підприємств та ліквідність балансу. Підприємство, що за результатами звітного періоду отримало прибуток може виявитися неплатоспроможним через нестачу грошових коштів та потенційних джерел швидкого самофінансування. У такому випадку керівництво підприємства ризикує втратити можливість самостійно приймати рішення і відтепер його долю починають вирішувати зовнішні структури, наприклад, кредитор, з яким не розраховалось підприємство, або банк, позика якого лишилася неповернутою. А тому в умовах ринкової економіки все більшого значення набуває підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств як запорука не тільки виживання, але і їх стабільного функціонування.

Необхідність подальшого дослідження та поглиблення теоретичних, методичних і прикладних аспектів організаційно-методичного забезпечення аналізу ефективності грошових потоків визначає актуальність дослідження.

Метою написання кваліфікаційної роботи є удосконалення теоретичних та практичних основ управління грошовими потоками виробничого підприємства.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають на підприємстві в процесі управління його грошовими потоками.

Предметом дослідження виступає механізм управління грошовими потоками на прикладі корпорації Roshen.

Теоретичну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових методів та ряд спеціальних методів економічних досліджень: історичний метод, метод порівняння (у теоретичній частині – перший розділ роботи), метод дослідження, методи аналізу (у другому розділі роботи при оцінці та аналізі ефективності грошових потоків підприємства).

Інформаційну базу дослідження становлять наукова література, періодичні видання, нормативні акти та закони, дані про результати фінансово-господарської діяльності корпорації Roshen.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані для побудови більш досконалої системи управління грошовими потоками на підприємствах України.

Ключові слова: грошовий потік, операційна діяльність, фінансова діяльність, позитивний грошовий потік, негативний грошовий потік, чистий грошовий потік, система управління грошовими потоками.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 49 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 80 найменувань, який розміщено на 7 сторінках. Робота містить 14 таблиць, а також 2 додатки, які розміщені на 15 сторінках.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

доктор економічних наук, професор

_____ І. О. Школьник

«___» _____ 2019 р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

072 Фінанси, банківська справа та страхування

студенту II курсу групи Ф.мз-81а

Кальченко Наталія Михайлівна

1. Тема роботи: «Управління грошовими потоками на підприємстві» затверджена наказом по СумДУ № _____ від “__” _____ 2019 року
2. Строк подання студентом закінченої роботи “__” _____ 2019 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: удосконалення теоретичних та практичних основ управління грошовими потоками виробничого підприємства.
4. Об’єкт дослідження: економічні відносини, що виникають на підприємстві в процесі управління його грошовими потоками.
5. Предмет дослідження: механізм управління грошовими потоками на прикладі корпорації Roshen.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах досліджуваного підприємства – корпорації Roshen.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

№ п/п	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні засади управління грошовими коштами підприємства	
2	Дослідження практики управління грошовими потоками корпорації Roshen	
3	Вдосконалення управління грошовими потоками на підприємстві	

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра: розглянути зміст, мету, завдання та функції управління грошовими коштами підприємства; дослідити методологічні засади оцінки ефективності управління грошовими потоками підприємства; здійснити аналіз динаміки, обсягу та структури грошових потоків корпорації Roshen; здійснити аналіз рівномірності та збалансованості грошових потоків корпорації Roshen; визначити напрями удосконалення управління грошовими потоками корпорації Roshen; здійснити оптимізацію грошових потоків корпорації Roshen за обсягами та у часі.

8. Консультації по роботі:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Бондаренко Є. К. к.е.н, асистент		
II	Бондаренко Є. К. к.е.н, асистент		
III	Бондаренко Є. К. к.е.н, асистент		

9. Дата видачі завдання: «15» вересня 2019 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Є. К. Бондаренко

Завдання до виконання одержав _____

Н. М. Кальченко

ЗМІСТ

Вступ	7
1. Теоретичні засади управління грошовими коштами підприємства ...	10
1.1 Зміст, мета, завдання та функції управління грошовими коштами підприємства	10
1.2 Методологічні засади оцінки ефективності управління грошовими потоками підприємства	16
2. Дослідження практики управління грошовими потоками корпорації ROSHEN	26
2.1 Аналіз динаміки, обсягу та структури грошових потоків підприємства	26
2.2 Аналіз рівномірності та збалансованості грошових потоків корпорації Roshen	35
3. Вдосконалення управління грошовими потоками на підприємстві ..	44
3.1 Напрями удосконалення управління грошовими потоками корпорації Roshen	44
3.2 Оптимізація грошових потоків корпорації Roshen за обсягами та у часі	50
Висновки	60
Список використаних джерел	64
Додаток А Фінансова звітність корпорації Roshen за 2016-2018 роки	71
Додаток Б Динаміка показників руху грошових коштів Корпорації Roshen за 2016 – 2018 роки.....	84

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання більшість підприємств відчують брак фінансових ресурсів. Актуальним постає питання самофінансування. Управління грошовими потоками є одним з найважливіших аспектів фінансового менеджменту, оскільки грошові кошти є найбільш ліквідними активами підприємства, здатними легко трансформуватися в будь-який інший вид активів. В Україні в умовах інфляції, нестабільної політичної ситуації, постійних змін в законодавстві і кризи неплатежів управління грошовими потоками є найбільш актуальним завданням в управлінні фінансами. Підвищення ефективності фінансового управління є основним фактором добробуту компанії.

Ефективне функціонування підприємств у значній мірі обумовлене станом його грошових потоків, оскільки саме вони визначають платоспроможність підприємств та ліквідність балансу. Підприємство, що за результатами звітного періоду отримало прибуток може виявитися неплатоспроможним через нестачу грошових коштів та потенційних джерел швидкого самофінансування. У такому випадку керівництво підприємства ризикує втратити можливість самостійно приймати рішення і відтепер його долю починають вирішувати зовнішні структури, наприклад, кредитор, з яким не розраховалось підприємство, або банк, позика якого лишилась неповернутою. А тому в умовах ринкової економіки все більшого значення набуває підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств як запорука не тільки виживання, але і їх стабільного функціонування.

Необхідність подальшого дослідження та поглиблення теоретичних, методичних і прикладних аспектів організаційно-методичного забезпечення аналізу ефективності грошових потоків визначає актуальність дослідження.

Метою написання кваліфікаційної роботи є удосконалення теоретичних та практичних основ управління грошовими потоками виробничого підприємства.

Виходячи з мети у основу наукової роботи були покладені наступні завдання:

- розглянути зміст, мету, завдання та функції управління грошовими коштами підприємства;
- дослідити методологічні засади оцінки ефективності управління грошовими потоками підприємства;
- здійснити аналіз динаміки, обсягу та структури грошових потоків корпорації Roshen;
- здійснити аналіз рівномірності та збалансованості грошових потоків корпорації Roshen;
- визначити напрями удосконалення управління грошовими потоками корпорації Roshen;
- здійснити оптимізацію грошових потоків корпорації Roshen за обсягами та у часі.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають на підприємстві в процесі управління його грошовими потоками.

Предметом дослідження виступає механізм управління грошовими потоками на прикладі корпорації Roshen.

Під час дослідження були застосовані такі методи наукових досліджень: табличний метод (види грошових потоків та систематична теоретична інформація про узагальнення економічних показників, що характеризують фінансово-економічну ситуацію загалом та стан грошових потоків зокрема), методи аналізу та синтезу (детально) економічний стан, стан грошових потоків тощо), моделювання (при розробці універсальної моделі управління грошовими потоками); методи оцінки фінансової діяльності: горизонтальний, вертикальний аналіз (чисті грошові потоки від діяльності, фінансова та інвестиційна діяльність тощо), порівняльний аналіз (для систематизації видів грошових потоків), кореляційний аналіз (при аналізі складу та структури надходжень та відтоків) (визначення співвідношення між позитивним, негативним та чистим грошовим потоком).

Інформаційною базою для виконання роботи стали наукові статті з фахових періодичних видань, наукові монографії, матеріали наукових та практичних конференцій, нормативно-правові акти, довідкова інформація, отримана в мережі Інтернет, а також публічна фінансова звітність корпорації Roshen.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані для побудови більш досконалої системи управління грошовими потоками на підприємствах України.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Зміст, мета, завдання та функції управління грошовими коштами підприємства

Визначення сутності грошових потоків підприємства повинно починатися зі з'ясування поняття грошових коштів як активу, а саме їх руху. В українському законодавстві, зокрема в Національному стандарті (стандарті) бухгалтерського обліку 11 «Загальні вимоги до фінансової звітності», активи (від латинського *activus* – активний, діяльний) визначаються як ресурси, що контролюються підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до економічних вигод у майбутньому.

Грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Там же надається визначення еквівалентам грошових коштів як короткостроковим високоліквідним фінансовим інвестиціям, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості, а рух грошових коштів – це надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Таке ж визначення грошового потоку (руху грошових коштів) закріплене Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку № 7 «Звіт про рух грошових коштів». Податковий кодекс України взагалі дає коротке визначення: кошти – гривня або іноземна валюта, а поняття грошових потоків взагалі немає у цьому нормативному акті.

Управління грошовими потоками підприємств є одним із важливих напрямків діяльності фінансового менеджера, оскільки наявність та достатня кількість грошових коштів визначають життєздатність підприємства, його поточну ефективність та потенційні темпи зростання. Однак концепція грошового потоку підприємства як самостійного суб'єкта фінансового

управління досі ще не отримала належного розвитку й закріплення як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі з фінансового менеджменту. Прикладні аспекти цієї концепції зазвичай розглядаються лише у сфері управління залишками грошових активів, управління формуванням фінансових ресурсів, банкрутства та управління кризовими ситуаціями. Навіть фінансова звітність, яка характеризує рух активів підприємства в динаміці, тільки нещодавно була введена в систему національних стандартів бухгалтерського обліку.

У той же час грошовий потік у всіх формах і формах бізнесу, а отже, і загальний грошовий потік, безперечно, є найважливішим незалежним активом управління фінансами, тому він вимагає як поглиблення теоретичних принципів, так і розширення практичних рекомендацій. Це визначається роллю управління грошовими коштами у розвитку суб'єкта господарювання та у формуванні кінцевих результатів його фінансової діяльності.

Важливість ефективного управління грошовими коштами підприємства визначається такими обставинами:

- забезпечення економічної діяльності та всіх її аспектів;
- чим ближче синхронізуються грошові потоки між собою за обсягом та часом, тим фінансово стійкішим буде підприємство;
- ритмічність операційної діяльності забезпечується раціональними грошовими потоками;
- ефективне управління підприємством зменшує потребу в залученні капіталу;
- оптимізація грошових потоків прискорює венчурний (оборотний) капітал підприємств;
- активні форми управління грошовими потоками допомагають підвищити прибутковість операцій та зменшити ризик неплатоспроможності підприємства.

Управління грошовими потоками базується на чотирьох принципах: принцип надійності інформації, принцип балансу, принцип ефективності та

принцип ліквідності. Принцип достовірності інформації базується на створенні необхідної інформаційної бази за міжнародними стандартами.

В Україні цьому найбільше відповідає «Звіт про рух грошових коштів», складений за вимогами НП(С)БО 1. Принцип збалансованості передбачає оптимізацію грошових потоків за видами, обсягами, часовими інтервалами та іншими суттєвими характеристиками. Принцип ефективності передбачає мобілізацію тимчасових вільних коштів за рахунок фінансових інвестицій. Принцип ліквідності передбачає синхронізацію позитивних і негативних грошових потоків на всіх часових інтервалах.

В умовах ринкової економіки на підприємство впливають небажані внутрішні та зовнішні чинники. Вони можуть призвести до недостатності активів у ліквідній формі та банкрутства.

Банкрутство – це нездатність підприємства платити за своїми борговими зобов'язаннями та виконати свої бюджетні зобов'язання.

Вивчення ліквідності балансу передбачає порівняння активів, згрупованих за ступенем їх ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, розташованими за термінами їх погашення. Для визначення ступеня забезпеченості короткострокових зобов'язань найбільш ліквідними активами слід розрахувати коефіцієнти ліквідності. За допомогою коефіцієнтів ліквідності можна визначити ступінь платоспроможності підприємства за короткостроковими зобов'язаннями.

Основна мета аналізу грошових потоків - оцінити здатність суб'єкта господарювання формувати грошові кошти в необхідному обсязі і в терміни, які необхідні для здійснення витрат і платежів.

Проходячи шлях від епізодичної до хронічної неплатоспроможності перед кредиторами, підприємство перебуває в кризовому стані, внаслідок якого вона банкрутує. Таким чином, можна сказати, що передумови банкрутства виникають як в межах підприємства, так і в самій його структурі капіталу, якщо позика становить понад 50% від загального обсягу.

Аналіз неплатоспроможності використовується для визначення ступеня близькості до банкрутства бізнесу.

Сьогодні, використовуючи сучасні інформаційні технології, аналіз грошових потоків ґрунтується на виявленні ключових елементів процесу дослідження грошових потоків, які розділені за типом ділової діяльності. Електронна система обробки економічної інформації про рух грошових потоків забезпечує взаємопов'язані етапи впровадження відповідних аналітичних процедур, алгоритмів узагальнення та оцінки, які є основою управлінських рішень.

Майже всі управлінські рішення стосуються використання грошових коштів, включаючи рішення щодо:

- капіталовкладень (як для підтримки рівня виробництва, так і для розширення обсягу виробництва);
- постійного збільшення оборотних коштів (передбачає збільшення дебіторської заборгованості та матеріальних запасів);
- витрат на дослідження та розробки;
- обслуговування та повернення кредиту.

Грошові потоки обслуговують господарську діяльність підприємства майже в усіх аспектах. Образно кажучи, грошовий потік можна уявити як систему "фінансового кровообігу" господарського організму підприємства. Найважливішим симптомом «фінансового здоров'я» є добре організований грошовий потік компанії, що є необхідною умовою досягнення високих результатів для його господарської діяльності в цілому.

У процесі стратегічного розвитку фінансову рівновагу підприємства забезпечує ефективне управління його грошовими потоками. Враховуючи обсяг та терміни синхронізації різних видів грошових потоків, вони визначають темпи розвитку бізнесу та фінансову стійкість. Високий рівень такої синхронізації забезпечує значне прискорення стратегічних цілей розвитку підприємства.

Для збільшення темпів впровадження операційного процесу підприємства необхідно раціонально формувати грошові потоки. Будь-який збій у здійсненні

платежів негативно впливає на запаси сировини, продуктивність праці, реалізацію готової продукції тощо. Тоді як ефективно керуючи грошовим потоком підприємства, за рахунок збільшення темпів операційного процесу, воно збільшує виробництво та реалізацію продукції.

Тільки за допомогою ефективного управління грошовими потоками є можливість зменшити потребу у позичковому капіталі. Активно керуючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне та економічно ефективне використання власних фінансових ресурсів, отриманих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучуваних кредитів. Цей аспект управління грошовими потоками особливо актуальний для підприємств, що перебувають на ранній стадії життєвого циклу, з обмеженим доступом до зовнішніх джерел фінансування.

Важливим фінансовим важелем для прискорення обігу капіталу є управління грошовими потоками. Це допомагає скоротити тривалість виробничого та фінансового циклів, що може бути досягнуто за рахунок ефективного управління грошовими потоками, а також зменшити потреби в капіталі для послуг підприємства. Ефективно управляючи грошовими потоками капіталу, компанія забезпечує збільшення обсягу прибутку, отриманого з часом.

Зниження ризику неплатоспроможності підприємства забезпечується ефективним управлінням підприємством. Навіть у підприємств, який мають успішний бізнес і отримують великі прибутки, неплатоспроможність може виникнути з часом у разі дисбалансу різних видів грошових потоків. Синхронізація отриманих та керованих грошових потоків в управлінні грошовими потоками підприємства виключає цей фактор його неплатоспроможності.

Таким чином, додаткові прибутки, отримані його грошовими активами, забезпечуються активними формами управління грошовими потоками. Вищезазначені аспекти підтверджують тезу про необхідність виділення грошових потоків підприємства в окремий об'єкт фінансового управління.

Високий рівень синхронізації за сумою та термінами надходжень грошових коштів та податків допомагає зменшити потребу підприємства у поточних та страхових залишках грошових коштів, які обслуговують операційний процес, а також резерв інвестиційних ресурсів, що встановлюються в реальному інвестиційному процесі. Таким чином, ефективне управління грошовими коштами підприємства є основою для формування додаткових інвестиційних ресурсів для фінансових інвестицій, котрі є джерелом надходження прибутку.

Управління корпоративними грошовими потоками - це система прийняття адміністративних рішень, пов'язана з формуванням, розподілом та використанням корпоративних грошових коштів.

Політика управління грошовими коштами, що є частиною стратегії підприємства, містить такі етапи:

- створення бази даних;
- аналіз корпоративних грошових потоків;
- перевірка типу політики управління грошовими потоками;
- оптимізація корпоративних грошових потоків;
- планування грошових потоків бізнесу.

Реалізація плану підприємства та контроль за його виконанням передбачає виконання планових завдань щодо формування та використання грошових потоків у розрізі окремих їх компонентів та ключових показників ефективності управління грошовими потоками.

Під час управління грошовими потоками підприємства необхідно вивчити динаміку фінансового циклу та його складових, визначити стадію циклу, на якій уповільнюється або прискорюється оборотність коштів, розробити заходи, спрямовані на підвищення інтенсивності їх використання.

Удосконалення управління грошовими потоками підприємств досягається шляхом визначення фінансових джерел розвитку виробництва; визначення ефективних напрямків інвестування фінансових ресурсів підприємства;

раціоналізації операцій з цінними паперами; встановлення оптимальних відносин з фінансово-кредитною системою.

Оскільки грошовим потоком неможливо управляти без урахування виробничих процесів, удосконалення управління коштами розпочинається з розроблення основної стратегії управління фінансово-господарською діяльністю. У цьому випадку основна стратегія - підтримання масштабу діяльності (стабілізація досягнутих обсягів діяльності). Залежно від свого фінансово-економічного стану підприємства розроблять стратегію управління грошовими потоками. З цією метою аналізують фактичні та планові показники господарської діяльності: обсяг, собівартість готової продукції тощо; розрахунок системи показників оцінки фінансового стану; способи зменшення дебіторської, кредиторської заборгованостей тощо.

При вирішенні складних питань недоліки в управлінні грошовими потоками призводять до того, що аналіз руху грошових потоків взагалі не береться до уваги. Це спричиняє ігнорування найважливішого - динамічної характеристики бізнесу та створює багато серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління грошовими потоками. Тому цілком логічним постає висновок, що від ефективності управління грошовими потоками залежить платоспроможність та ліквідність підприємства, основні параметри її фінансового стану.

1.2 Методологічні засади оцінки ефективності управління грошовими потоками підприємства

Загальна оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання не дає відповіді на ряд важливих питань управління грошовими коштами, а саме: чи забезпечують операції суб'єкта господарювання достатню кількість грошей для виплати дивідендів; чи підприємство зазнало фінансових втрат; чи достатньо

коштів для погашення зобов'язань; скільки грошей і куди було інвестовано за минулий рік; які види фінансових операцій було здійснено та які їх наслідки (зміна активів та пасивів, ефективність інвестування тощо).

Щоб відповісти на ці запитання, необхідно поглибити аналітичні дослідження та зробити висновки про рух грошових коштів.

Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати обсяги грошових коштів, а також терміни необхідних податкових платежів, забезпечити прийняття управлінських рішень щодо оптимізації грошових потоків. Місце аналітичних досліджень в управлінні грошовими потоками можна визначити за етапами такого процесу.

Існує два основні методи забезпечення повного обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної звітності - непрямий та прямий. Ці методи мають відмінності, такі як повнота даних про рух грошових коштів підприємства, вихідна інформація та інші параметри.

Використовуючи непрямий метод, можна розрахувати чистий грошовий потік за звітний період, використовуючи баланс та звіт про прибутки та збитки для всіх видів діяльності.

Для операційної діяльності важливим елементом чистого грошового потоку є чистий прибуток звітного періоду. Розрахувати чистий грошовий потік операційної діяльності ($ЧГП_{од}$) можна за формулою:

$$ЧГП_{од} = ЧП + A_{оз} + A_{на} \pm \Delta ДЗ \pm \Delta З \pm \Delta КЗ \pm \Delta P \quad (1.1)$$

де $ЧП$ – чистий прибуток, грн.;

$A_{оз}$ – сума амортизації основних засобів, грн.;

$A_{на}$ – сума амортизації нематеріальних активів, грн.;

$\Delta ДЗ$ – абсолютна зміна суми дебіторської заборгованості, грн.;

$\Delta З$ – абсолютна зміна виробничих запасів, грн.;

$\Delta КЗ$ – абсолютна зміна суми кредиторської заборгованості, грн.;

ΔP – абсолютна зміна резервного та інших страхових фондів, грн.

Різниця між сумою реалізації окремих видів необоротних активів і вартістю їхнього придбання у звітному періоді – це сума чистого грошового потоку для інвестиційної діяльності. Даний показник ($ЧГП_{i\partial}$) можна розрахувати за формулою:

$$ЧГП_{i\partial} = P_{оз} + P_{на} + P_{\partial\phi i} + P_{ва} + D_a - П_{оз} - \Delta НБ - П_{на} - П_{\partial\phi i} - B_a \quad (1.2)$$

де $P_{оз}$ –сума реалізації основних засобів, грн.;

$P_{на}$ –сума реалізації нематеріальних активів, грн.;

$P_{\partial\phi i}$ –сума реалізації довгострокових фінансових інвестицій, грн.;

$P_{ва}$ –сума повторної реалізації раніше викуплених власних акцій, грн.;

D_a –сума дивідендів, отриманих підприємством за довгостроковими фінансовими інвестиціями, грн.;

$П_{оз}$ –вартість придбаних основних засобів, грн.;

$П_{на}$ –вартість придбаних нематеріальних активів, грн.;

$\Delta НБ$ –приріст незавершеного будівництва, грн.;

$П_{\partial\phi i}$ –вартість придбаних довгострокових фінансових інвестицій, грн.;

B_a –вартість викуплених власних акцій підприємства, грн.

Сумою чистого грошового потоку для фінансової діяльності є різниця між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел та сумою основного боргу, дивідендів власників підприємства. Чистий грошовий потік фінансової діяльності ($ЧГП_{ф\partial}$) розраховують за формулою:

$$ЧГП_{фд} = ЗК_a + ЗК_{дк} + ЗК_{кк} + СД - П_{дк} - П_{кк} - Д_в \quad (1.3)$$

- де $ЗК_a$ – додаткове залучення акціонерного чи пайового капіталу, грн.;
- $ЗК_{дк}$ – залучений капітал за довгостроковими кредитами, грн.;
- $ЗК_{кк}$ – залучений капітал за короткостроковими кредитами, грн.;
- $СД$ – допомога спонсорів, грн.;
- $П_{дк}$ – сума погашення довгострокового кредиту, грн.;
- $П_{кк}$ – сума погашення короткострокового кредиту, грн.;
- $Д_в$ – сума оплачених дивідендів власникам акціонерного капіталу, грн..

Чистий грошовий потік за всіма видами діяльності ($ЧГП$) визначається так:

$$ЧГП = ЧГП_{од} + ЧГП_{ід} + ЧГП_{фд} \quad (1.4)$$

Визначити валовий і чистий грошовий потік підприємства можна за допомогою прямого методу. Застосувавши даний метод визначають загальний обсяг надходжень і витрат як від окремих видів господарської діяльності, так і в цілому. Відмінності в результаті розрахунків прямим та непрямим способом можуть бути лише в операційній діяльності. Розрахунок чистого грошового потоку операційної діяльності прямим методом має вигляд:

$$ЧГП_{од} = РП + ІР - П_{мп} - П_{зн} - П_{зну} - П_б - П_{нб} - П_{ін}, \quad (1.5)$$

- де $РП$ – сума виторгу від реалізації продукції, грн.;
- $ІР$ – сума інших надходжень грошових ресурсів в операційній діяльності, грн.;

- P_{mp} – видатки на придбання матеріальних ресурсів, грн.;
- P_{zn} – видатки на заробітну плату виробничих працівників, грн.;
- $P_{зпу}$ – видатки на заробітну плату управлінського персоналу, грн.;
- $P_{б}$ – платежі у бюджет, грн.;
- $P_{нб}$ – платежі у позабюджетні фонди, грн.;
- $P_{ін}$ – інші видатки операційної діяльності, грн.

Для інвестиційної та фінансової діяльності розрахунки за прямим та непрямим методом розраховують аналогічно.

Використовуючи аналіз грошових потоків у попередньому періоді, необхідно забезпечити рівень адекватності формування фондів, ефективність їх використання та баланс позитивних та негативних грошових потоків за обсягом та часом. Аналіз проводиться як окремими видами економічної діяльності, так і підприємствами в цілому, а також центрами відповідальності (окремими структурними підрозділами).

Аналіз грошових потоків попереднього періоду проводиться поетапно. На першому етапі динаміку позитивного грошового потоку оцінюють за джерелами його формування. Для цього порівняйте темпи зростання позитивного грошового потоку з темпами зростання активів бізнесу, а також збільшення виробництва та продажу. Особливу увагу слід приділити дослідженню оцінки ставки позики та ступеня залежності (від зовнішніх джерел) внутрішніх та зовнішніх ресурсів.

Динаміка обсягу формування негативного грошового потоку суб'єкта господарювання та структура цього потоку до фонду витрат розглядаються на другому етапі. На цьому етапі необхідно визначити, як змінилися різні види підприємництва, та змінити стан погашення кредитних зобов'язань, забезпечуючи збільшення ринкової вартості суб'єкта господарювання та розкриваючи, в якому напрямку змінилися кошти, зібрані із зовнішніх джерел.

На третьому етапі досліджують баланс загальних позитивних та негативних грошових потоків, вивчають динаміку чистого грошового потоку, визначають роль та місце розташування чистого прибутку суб'єкта господарювання у формуванні чистого грошового потоку, знаходять ступінь адекватності амортизації від місць, необхідних для відновлення основних активів.

На цьому етапі аналізу основне місце відводиться якості чистого грошового потоку, що є загальною особливістю структури джерел формування цього показника. Висока якість чистого грошового потоку визначається завдяки збільшенню частки чистого прибутку за рахунок збільшення обсягу виробництва та зниження собівартості за рахунок збільшення частки чистого прибутку, пов'язаної зі збільшенням цін на низькі ціни на продукцію, непродажних операцій та подібних операцій.

Одним з основних є визначення адекватності компанії, яка отримує чистий грошовий потік з позиції фінансових потреб. Для цього використовують коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, який розраховують за формулою:

$$KD_{чгп} = \frac{ЧГП}{ПК + З + Д} \quad (1.6)$$

де $KD_{чгп}$ – коефіцієнт достатності чистого грошового потоку за аналізований період;

$ЧГП$ – сума чистого грошового потоку підприємства за аналізований період, грн.;

$ПК$ – сума погашення довго- і короткострокових кредитів підприємства, грн.;

$З$ – приріст виробничих запасів у складі оборотних активів підприємства, грн.;

$Д$ – сума дивідендів виплачених власникам (акціонерам) на

вкладений капітал, грн.

У процесі аналітичних досліджень слід підкреслити вплив факторів на формування грошових потоків підприємств. Ці фактори поділяються на внутрішні та зовнішні.

На четвертому етапі аналізу необхідно дослідити синхронізацію формування позитивних та негативних грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду, врахувати динаміку залишків грошових коштів суб'єкта господарювання. Це забезпечує рівень синхронізації та забезпечує абсолютну вирішуваність. Вивчаючи синхронізацію виникнення різних видів грошових потоків, ми обчислюємо динаміку коефіцієнта ліквідності грошового потоку в розрізі окремих діапазонів аналізованого періоду. Цей показник розраховують за такою формулою:

$$КЛ_{zn} = \frac{ВПГП - (ГА_k - ГА_n)}{ВНГП}, \quad (1.7)$$

де $КЛ_{zn}$ – коефіцієнт ліквідності грошового потоку в аналізованому періоді;

$ВПГП$ – сума валового позитивного грошового потоку (надходження коштів), грн.;

$ГА_k$ – сума залишку грошових активів на кінець аналізованого періоду, грн.;

$ГА_n$ – сума залишку грошових активів на кінець аналізованого періоду, грн.;

$ВНГП$ – сума валового негативного грошового потоку (витрати коштів), грн.

Узагальнюючим показником, який визначають на п'ятому етапі є коефіцієнт ефективності грошового потоку підприємства (KE_{zn}), який обчислюють за формулою:

$$KE_{zn} = \frac{ЧГП}{ВНГП} \quad (1.8)$$

Для визначення рівня ефективності грошового потоку використовують коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку, який розраховується за формулою:

$$KP_{чzn} = \frac{ЧГП - D_y}{\Delta PI + \Delta \Phi I_{\partial}}, \quad (1.9)$$

де $KP_{чzn}$ – коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку в розглянутому періоді;

ΔPI – сума приросту реальних інвестицій (за всіма формами) за аналізований період, грн.;

$\Delta \Phi I_{\partial}$ – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій підприємства за аналізований період, грн.

Ці узагальнені показники можуть бути підкріплені окремими показниками: прибутковість використання залишку готівки у фінансових інвестиціях, рентабельність використання грошових вкладень у реальні інвестиції тощо.

Аналітичні дослідження грошових потоків передбачають оптимізацію:

– виявлення резервів, де залежність суб'єкта господарювання від зовнішніх коштів може бути зменшена;

–врівноваження позитивного грошового потоку та негативного грошового потоку між центрами часу та відповідальності;

–забезпечення того, щоб грошові потоки були тісно пов'язані між собою за видами діяльності;

–збільшення обсягу та якості чистого грошового потоку.

Основою оптимізації руху грошових ресурсів суб'єкта господарювання є збалансування позитивних та негативних потоків. Як негативні, так і позитивні грошові потоки негативно впливають на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Негативні наслідки дефіциту грошових потоків можуть спричинити зниження ліквідності активів та заборгованості суб'єкта господарювання в цілому, затримки зростання боргів, затримки повернення позик і в кінцевому рахунку все це призводить до зниження прибутковості розвиненого капіталу.

Негативні наслідки надмірного грошового потоку та інфляції реальної вартості надлишків коштів відображаються на зменшенні через втрату прибутку від не вкладеного капіталу.

Деякі фактори використовуються для оптимізації привабливості коштів та уповільнення їх витрачання для оптимізації дефіциту грошових потоків; тобто: система гнучких цін на продукцію, механізми попередньої оплати розрахунків, зменшення термінів комерційного кредитування, сучасні форми рефінансування дебіторської заборгованості та векселі. ; збільшення комерційних позик; лізинг нефінансових активів; довгострокова передача короткострокових позик. Найширший спектр можливостей збалансувати позитивний та негативний грошовий потік може бути досягнутий у довгостроковій перспективі (зміни стратегічних інвестиційних планів, активність фондового ринку, надійне управління активами та постійні витрати).

Для оптимізації грошових потоків використовуються різні види інвестиційної діяльності.

Методи вирівнювання та синхронізації використовуються для оптимізації грошових потоків у часі. Вирівнювання грошових потоків стосується

пом'якшення обсягів через окремі проміжки аналізованого періоду. Результатом цього процесу є зменшення середніх квадратних відхилень коефіцієнтів варіації. Коваріація позитивних та негативних рухів грошових потоків забезпечує синхронізацію грошових потоків. Результати такої оптимізації з часом визначаються шляхом наближення коефіцієнта пружності цих потоків до 1.

Розроблення плану руху грошових коштів у перспективному періоді за видами діяльності підприємства є наслідком оцінки й оптимізації грошових потоків.

Отже, грошові потоки підприємства – це рух грошових активів, тобто це система розподіленого у часі надходження і вибуття грошових коштів, їх еквівалентів, що генеруються господарською діяльністю підприємства і супроводжують рух вартості, який пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності, виступаючи при цьому зовнішньою ознакою функціонування підприємства та визначаючи його фінансовий стан і платоспроможність.

Управління грошовими потоками підприємства є одним з найважливіших напрямків діяльності фінансового менеджера, оскільки наявність та достатність грошових коштів обумовлює життєздатність підприємства, поточну ефективність його діяльності та можливі темпи його зростання. Однак концепція грошових потоків як незалежної мети управління фінансами суб'єкта господарювання не побачила достатнього впливу не лише на вітчизняному ринку, а й у зарубіжній літературі у фінансовому менеджменті.

2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА КОРПОРАЦІЇ ROSHEN

2.1. Аналіз динаміки, обсягу та структури грошових потоків підприємства

Застосування фінансово-господарської діяльності пов'язане з придбанням та розпорядженням грошовими коштами та їх еквівалентами, що характеризують грошовий потік суб'єкта господарювання. Грошовими коштами є готівка, депозити в банках та депозити до запитання. Грошові еквіваленти включають короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів та мають невеликий ризик зміни вартості.

Рух грошових коштів охоплює всі види діяльності підприємства: операційну, інвестиційну та фінансову.

Операційна діяльність підприємства – це основна діяльність, спрямована на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг), а також інша операційна діяльність, яку не можна кваліфікувати як інвестиційну або фінансову.

Інвестиційна діяльність стосується придбання та реалізації необоротних активів і фінансових інвестицій, які не належать до еквівалентів грошових коштів.

Фінансовою діяльністю є діяльність, що безпосередньо призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Аналіз грошових потоків є необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання.

Метою аналізу грошових потоків суб'єкта господарювання є прискорення руху коштів і, на цій основі, збільшення обороту активів та капіталу, одночасно забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності суб'єкта господарювання.

В умовах застосування сучасних інформаційних технологій аналіз грошових потоків ґрунтується на визначенні основних елементів процесу дослідження грошових потоків, який розподіляється за видами діяльності підприємства. Електронна обробка економічної інформації, що стосується руху грошових потоків, включає логічно підтвержені алгоритми узагальнення та загальної оцінки інформації, що є основою для прийняття управлінських рішень, застосовуючи відповідні аналітичні процедури.

Важливим джерелом нормативної інформації щодо руху грошових коштів є затверджені наказом Міністерства фінансів План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 31 «Фінансові витрати» та деякі інші документи.

Планована інформація про грошові потоки формується безпосередньо на основі стратегічних орієнтацій на підприємстві, вимог чинного законодавства та відповідних нормативних документів та складає кошториси у фінансових планах, бізнес-планах, інвестиційних проектах.

Фактичними джерелами інформації про грошові потоки є облік.

Відповідно до інструкцій з експлуатації, інформація про рух грошових коштів відокремлюється зовні (що є основою для порівняння та контролю запланованих результатів) від запланованих (що є основою для порівняння та контролю планових показників), залишків, витрат на отримання обороту та витрат операційних грошей, а також аналізу, контролю та оцінки. використовується).

Методичні прийоми, включені до моделі, дозволяють здійснити загальний аналіз грошових потоків, аналіз грошових потоків та аналіз фінансових коефіцієнтів, що визначають адекватність, ліквідність та ефективність грошових потоків суб'єкта господарювання.

Аналіз грошових потоків базується на покроковому поясненні економічної інформації відповідно до цілей та завдань, представлених в організаційно-інформаційній моделі.

Важливою складовою механізму управління грошовими коштами суб'єкта господарювання є системи та методи аналізу. Аналіз грошових коштів - це процес дослідження з метою визначення резервів для підвищення ефективних показників та функцій підприємств.

Об'єктом дипломної роботи являється Кондитерська корпорація Roshen. Кондитерська корпорація Roshen – один з найбільших виробників кондитерських виробів в Україні та Східній Європі. Головний офіс компанії розташований у місті Києві.

Корпорація Roshen виробляє понад 350 найменувань високоякісних кондитерських виробів. Загальний обсяг виробництва продукції становить понад 450 тисяч тонн на рік. До складу Корпорації входять українські фабрики (Київська, Кременчуцька та два виробничі майданчики у Вінниці), Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), Bonbonetti Choco Kft (Будапешт, Угорщина), а також Вінницький молочний завод, який забезпечує фабрики натуральною високоякісною молочною сировиною. У м. Бориспіль Київської області ведеться будівництво нової бісквітної фабрики, її повне введення в експлуатацію заплановано до 2020 року.

Продукція корпорації представлена в Україні, США, Канаді, Європі, Ізраїлі, Грузії, Китаї, Японії, Кореї, Казахстані, Вірменії та інших країнах.

На основі звіту про рух грошових коштів проаналізуємо грошові потоки за видами діяльності за три роки, а саме 2016, 2017 та 2018 роки (табл. 2.1).

Корпорація Roshen протягом 2016-2018 рр. здійснювала операційну та інвестиційну діяльність, про що свідчать обсяги відповідних отриманих доходів та здійснення витрат.

Чистий рух коштів від операційної діяльності протягом періоду, що аналізується постійно був від'ємним, хоча в 2018 році порівняно з даними 2017 року він зріс на 352872 тис. грн., що становить 66,54%, порівняно з 2016 роком він зменшився на 110691 тис. грн., а це на 165,75%. Позитивна тенденція чистого руху грошових коштів в 2017 та 2018 році відбулась за рахунок зменшення витрат на оплату товарів (на 6,13%), оплату праці (на 10,66 %) та відрахувань на соціальні заходи (на 32,08 %).

Надходження коштів від реалізації продукції Корпорації Roshen зменшилось з 3183417 тис. грн. в 2015 р. до 2780271 тис. грн. в 2017 р., тобто зменшення становило 403146 тис. грн. в абсолютному та 12,66% у відносному значенні. Зменшення надходження коштів від реалізації продукції за період 2017-2018 рр. склало в абсолютному значенні 30078 тис. грн. та 1,08% у відносному. У порівнянні з 2016 р. в 2018 р. надходження коштів від реалізації продукції зменшилось на майже 433 млн. грн. або 13,61%.

Надходження коштів від інших операційних доходів Корпорації Roshen, а саме операційної оренди активів, цільового фінансування, від повернення авансів та ін. протягом 2016-2018 рр. зростали за всіма статтями доходів. В той же час постійно зменшуються інші надходження.

В структурі надходжень грошових коштів у Корпорації Roshen в 2016-2018 рр. переважають надходження коштів від реалізації продукції. Вони були основним джерелом формування вхідного грошового потоку Корпорації Roshen протягом аналізованого періоду.

В період, що аналізується, відбулось зменшення витрат на сплату податків та зборів – податку на додану вартість – на 162261 тис. грн. (34,62 %) та витрат на повернення авансів – на 1404 тис. грн. (5,40 %). Збільшились і надходження від цільового фінансування – на 2709 тис. грн. (24,90 %).

Аналізуючи чистий рух коштів від інвестиційної діяльності потрібно сказати, що в 2018 році він був позитивним і порівняно з 2017 роком зменшився на 355230 тис. грн. (66,79 %), а порівняно з 2016 роком збільшився на 109692 тис. грн., що становить аж 163,80%. Це в першу чергу пояснюється тим, що

протягом 2017-2018 років зменшуються надходження від реалізації необоротних активів на 166140 тис. грн. (30,46 %), а також збільшились витрачання на придбання необоротних активів протягом усього періоду, що досліджується, на 128421 тис. грн. (172,83 %), що і призвело до зниження чистого руху коштів від інвестиційної діяльності.

В результаті фінансової діяльності не відбувалось руху коштів за досліджуваний період і він залишився на нульовому рівні усі три роки. Отже, корпорація Roshen не здійснювала діяльність від операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями.

В 2016 р. залишки грошових коштів підприємства становили 387 тис. грн., в 2017 р. – 1980 тис. грн., а в 2018 р. – 1170 тис. грн. Отже, загальне збільшення грошових коштів протягом останніх трьох років становить 783 тис. грн. Темп приросту грошових коштів підприємства за 2016-2018 рр. був на рівні 202,33%.

Найбільшою статтею залишків грошових коштів підприємства є залишки на поточному рахунку в банку. Друге місце займають еквіваленти грошових коштів, після них – кошти на інших рахунках в банку. Така структура залишків грошових коштів на рахунках Корпорації Roshen є досить прийнятною.

Чистий рух коштів за 2018 рік порівняно з 2017 та 2016 роками зменшився відповідно на 2358 та 999 тис. грн. і це в основному сталося за рахунок різкого зменшення чистого руху коштів від інвестиційної діяльності протягом останніх двох років та зменшення грошових коштів від операційної діяльності за 2016-2017 роки.

Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз ґрунтується на структурному розподілі окремих показників у фінансовій звітності суб'єкта господарювання. У процесі виконання цього аналізу розраховується співвідношення окремих структурних складових загальних фінансових показників. У системі управління грошовими потоками найбільш поширеними стали такі типи вертикального (структурного) аналізу:

– Структурний аналіз грошових потоків суб'єкта господарювання за видами економічної діяльності. Такий аналіз є необхідною умовою для

обчислення показників ефективного формування потоку в контексті окремих видів діяльності та відповідного факторного аналізу цієї діяльності в цілому.

– Структурний аналіз грошових потоків, здійснений внутрішніми суб'єктами господарювання. Результати цього аналізу слугують основою для поглиблення порівняльного та факторного аналізу ефективності формування грошових потоків суб'єкта господарювання.

– Структурний аналіз окремих елементів позитивного (негативного) грошового потоку. Цей аналіз розкриває найбільш важливі компоненти формування позитивних чи негативних грошових потоків підприємства з урахуванням особливостей його ділової діяльності.

Таблиця 2.1 – Структура грошових потоків за видами діяльності, тис. грн

Показники	2016р.	Питома вага за видами діяльності	2017р.	Питома вага за видами діяльності	2018р.	Питома вага за видами діяльності
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-66780	-35333,3	-530343	-34259,9	-177471	21910,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	66969	35433,3	531891	34359,9	176661	-21810,0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Чистий рух коштів за звітний період	189	100	1548	100	-810	100

Отже проведемо структурний аналіз чистого руху грошових потоків за видами діяльності в 2017-2018 роках (табл. 2.1). Аналіз даних таблиці дозволяє зробити висновок, що грошові кошти підприємства в 2016 та 2018 формуються в результаті його операційної діяльності, а в 2017 році - це надходження було переважно за рахунок інвестиційної діяльності. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності в 2018 році був найбільшим, але в підсумку його не вистачило щоб покрити негативний рух грошових коштів від операційної

діяльності. В результаті загальний чистий рух грошових коштів за 2018 рік виявився негативним і становив - 810 тис. грн.

Факторний аналіз грошових коштів здійснюється на основі балансової факторної моделі, у якій результативний показник (залишки грошових коштів) визначається як алгебраїчна сума чинників (інших елементів балансу).

Факторна модель грошових коштів будується відповідно до балансового рівняння, яке характеризує взаємозв'язок між активами (A), власним капіталом (K) і зобов'язаннями (Z):

$$A = K + Z. \quad (2.1)$$

Конкретизація складових наведеного рівняння дозволяє визначити місце грошових коштів у балансовому рівнянні:

$$HA + (OA - GK) + GK + B = (K - PP) + PP + ZMBP + DZ + PZ + D \quad (2.2)$$

Шляхом перетворення даного балансового рівняння можна побудувати адитивну факторну модель грошових коштів:

$$GK = PP + (K - PP) + ZMBP + DZ + PZ + D - HA - (OA - GK) - B \quad (2.3)$$

де HA – необоротні активи;

OA – оборотні активи;

GK – грошові кошти;

B – витрати майбутніх періодів;

K – власний капітал;

PP – реінвестований прибуток;

$ZMBP$ – забезпечення майбутніх витрат і платежів;

DZ – довгострокові зобов'язання;

PZ – поточні зобов'язання;

D – доходи майбутніх періодів.

Оцінка впливу чинників на зміну залишків грошових коштів за наведеною фактичною моделлю здійснюється методом прямого рахунку, на основі рівняння:

$$\Delta GK = PP + \Delta(K - PP) + \Delta ZMBPI + \Delta DZ + \Delta PI3 + \Delta D - \Delta HA - \Delta(OA - GK) - \Delta B, \quad (2.4)$$

де Δ - абсолютна зміна відповідного показника у звітному періоді.

Отже, виходячи з наведеного рівняння, абсолютна зміна залишків грошових коштів може бути визначена як сума реінвестованого у звітному періоді чистого прибутку, збільшена на зміну власного капіталу (за мінусом коштів, утворених за рахунок реінвестованого прибутку), забезпечень майбутніх витрат і платежів, довгострокових зобов'язань, поточних зобов'язань і доходів майбутніх періодів, та зменшена на зміну необоротних активів, оборотних активів (за мінусом грошових коштів) і витрат майбутніх періодів.

Отже, проаналізуємо вплив факторів на зміну грошових коштів Корпорації Roshen в 2017 році порівняно з 2016 і 2017 роками (табл. 2.2).

Таким чином, в 2018 році порівняно з 2016 роком грошові кошти збільшились на 783 тис. грн. у тому числі за рахунок реінвестованого прибутку збільшились на 19399 тис. грн., змін у власному капіталі вони зросли на 122459 тис. грн., а також збільшились за рахунок необоротних активів на 1157769 тис. грн., внаслідок зменшення поточних зобов'язань грошові кошти зменшились на 1135476 тис. грн. Зменшення суми грошових коштів відбулось за рахунок довгострокових зобов'язань (на 133605 тис. грн.), оборотних активів (на 29763 тис. грн.). Зменшення грошових коштів корпорації Roshen призвело до зниження абсолютної платоспроможності, тобто знизилась сума поточних зобов'язань, що підприємство може одразу погасити.

Порівняно з 2017 роком грошові кошти зменшились на 810 тис. грн. Це в

першу чергу спричинили поточні зобов'язання (на 396756 тис. грн.) та довгострокових зобов'язань (на 60480 тис. грн.). Збільшення відбулось за рахунок власного капіталу на 23270 тис. грн., необоротних активів – на 239841 тис. грн. та оборотних активів – на 173916 тис. грн.

Таблиця 2.2 – Оцінка впливу факторів на зміну грошових коштів Корпорації Roshen в 2016-2018 роках

Показники	Од. вимір у	Роки			Відхилення 2017 року від		Вплив факторів	
		2016	2017	2018	2016	2017	2016	2017
Реінвестовани й прибуток	РП	172339	54554	19399			19399	19399
Власний капітал	К	467471 7	477390 6	481657 5	141858	42669		
Власний капітал - реінвестовани й прибуток	К - РП	450237 8	471935 2	479717 6			122459	23270
Забезпечення майбутніх витрат і платежів	ЗМВП	0	0	0	0	0		
Довгострокові зобов'язання	ДЗ	465993	392868	332388	-133605	-60480	-133605	-60480
Поточні зобов'язання	ПЗ	191766 6	117894 6	782190	- 1135476	- 396756	- 1135476	- 396756
Доходи майбутніх періодів	Д	0	0	0	0	0	0	0
Необоротні активи	НА	634525 2	542732 4	518748 3	- 1157769	- 239841	1157769	239841
Оборотні активи	ОА	713124	918396	743670				
Грошові кошти	ГК	387	1980	1170	783	-810		
Оборотні активи - грошові кошти	ОА - ГК	712737	916416	742500	29763	- 173916	-29763	173916
Витрати майбутніх періодів	В	0	0	0	0	0	0	0

Отже, за 2016-2018 роки спостерігається негативна тенденція до зменшення грошових коштів Корпорації Roshen, що призводить до зниження ліквідності підприємства. Це в свою чергу обумовлює погіршення фінансового

стану корпорації Roshen в цілому.

2.2. Аналіз рівномірності та збалансованості грошових потоків корпорації Roshen

Аналіз фінансових коефіцієнтів базується на розрахунку співвідношень між різними абсолютними показниками фінансової діяльності суб'єкта господарювання. У процесі використання цієї системи аналізу визначаються різні відносні показники, що характеризують окремі показники грошового потоку та ступінь їх впливу на загальний фінансовий стан суб'єкта господарювання. У системі управління грошовими потоками найчастіше використовуються наступні аналітичні групи фінансових коефіцієнтів.

1) Коефіцієнти, що визначають ліквідність грошових потоків. Вони характеризують здатність суб'єкта господарювання вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Найбільш важливу роль в процесі такої оцінки грають наступні показники (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності грошових потоків

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності (КАП)	$\text{КАП} = \frac{\text{ГА} + \text{КФВ}}{\text{ЗБ}_к}$	ГА – сума грошових активів підприємства КФВ – сума
Коефіцієнт проміжної платоспроможності (КПрП)	$\text{КПрП} = \frac{\text{ГА} + \text{КФВ} + \text{ДЗ}}{\text{ЗБ}_к}$	короткострокових фінансових вкладень ЗБ _к – сума всіх
Коефіцієнт поточної платоспроможності (КПтП)	$\text{КПтП} = \frac{\text{ОА}}{\text{ЗБ}_к}$	короткострокових (поточних) зобов'язань ДЗ – сума поточної
Загальний коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості (КДК _з)	$\text{КДК}_з = \frac{\text{ДЗ}_з}{\text{КЗ}_з}$	дебіторської заборгованості всіх видів ОА – сума всіх оборотних активів підприємства

Коефіцієнти, що характеризують рівень ліквідності грошових потоків Корпорації Roshen та їх динаміка за три останні роки наведена в табл. 2.4.

Вивчаючи показник абсолютної платоспроможності, можна сказати, що це неправда. Коефіцієнт абсолютної ліквідності повинен бути в межах 0,2-0,35, що характеризує здатність суб'єкта господарювання негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. А оскільки цей показник у 2018 році становить 0,0015, у суб'єкта господарювання не вистачає коштів для виконання своїх безпосередніх зобов'язань. Порівняно з 2016 та 2017 роками цей показник був ще нижчим, хоча спостерігалася тенденція до зростання на 0,0002 та 0,0017 відповідно.

Коефіцієнт платоспроможності у 2018 році становив 0,8488. У деякій літературі цей показник є оптимальним при ≥ 1 , а в міжнародній практиці оптимальний рівень становить 0,7-0,8. Тому, згідно з міжнародними стандартами, цей показник є оптимальним. Порівняно з 2016 роком ця величина була на рівні 0,5187, і швидколіквідні активи не були терміново позичені.

Поточний аналіз погашення боргу показує здатність оборотних коштів виплачувати заборгованість протягом року. Якщо це співвідношення становить 1-1,5 - компанія своєчасно усуває свої борги. У 2018 році це співвідношення становить 0,9508. Тобто підприємство не може покрити всі свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Таблиця 2.4 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності Корпорації Roshen в 2016-2018 роках

Показники	Умовні позначення	Норматив	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення		
						2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	КАП	0,25	0,0002	0,0017	0,0015	0,0015	-0,0002	0,0013

Продовження таблиці 2.4

Коефіцієнт проміжної платоспроможності	КПрП	0,70	0,330 1	0,713 8	0,848 8	0,383 7	0,135 0	0,518 7
Коефіцієнт поточної платоспроможності	КПтП	1,00	0,371 9	0,779 0	0,950 8	0,407 1	0,171 8	0,578 9
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	КДКз	1,00	0,329 9	0,712 1	0,847 3	0,382 2	0,135 2	0,517 4

На відміну від коефіцієнтів абсолютної та проміжної ліквідності, позитивне значення коефіцієнта виплати заборгованості в основному пояснюється значними залишками дебіторської та оборотної активності.

Співвідношення дебіторської заборгованості до боргів показує здатність виплачувати кредиторам за рахунок позичальників протягом року. Рекомендоване значення для цього показника - одиниця.

Таблиця 2.5 – Коефіцієнти, що характеризують оборотність окремих активів в процесі грошового обороту підприємства

Назва показника	Формула розрахунку	Умовні позначення
Кількість оборотів грошових активів і їх еквівалентів в періоді, що розглядається (КО _{ГА})	$КО_{ГА} = \frac{ОР}{ГА + КФВ}$	ОР – загальний об'єм реалізації продукції за певний період; ГА – середня сума грошових активів підприємства за певний період (розрахована, як середня хронологічна); КФВ – середня сума короткострокових (поточних) фінансових вкладень підприємства за певний період (розрахована, як середня хронологічна)
Період обороту грошових активів і їх еквівалентів (ПО _{ГА})	$ПО_{ГА} = \frac{ГА + КФВ}{ОР_0}$ $ПО_{ГА} = \frac{Д \text{ (дні)}}{КО_{ГА}}$	ОР ₀ – односторонній об'єм реалізації продукції за певний період КО _{ГА} – кількість оборотів грошових активів і їх еквівалентів за певний період

У 2018 році в компанії співвідношення становить 0,8473, а тому дебіторська заборгованість недостатня для повної виплати кредиторам. Цей показник збільшився на 0,5174 та 0,1352 порівняно з 2016 та 2017 роками відповідно.

2) Коефіцієнти, що визначають оборотність окремих активів у процесі руху грошових коштів суб'єкта господарювання. Певною мірою це дозволяє оцінити швидкість руху грошових коштів бізнесу. Для такої оцінки використовуються такі показники (табл. 2.5).

Аналізуючи оборотність грошових активів (табл. 2.6), бачимо що кількість оборотів грошових активів на підприємстві в 2018 році становить 1787, що порівняно з 2016 роком менше на 5058 оборотів, порівняно ж 2017 роком цей показник збільшився на 648 оборотів, а це майже 57%. Зменшення оборотності грошових активів показує зменшення об'єму виручки, що припадає на одиницю грошових активів.

На підприємстві період обороту грошових активів і їх еквівалентів в 2018 році становив 0,20 днів, що порівняно з 2017 роком менше на 0,12 днів, а порівняно з 2016 роком більше на 0,15. Що стосується даного показника, то при ефективному управлінні його значення повинно зменшуватись.

Таблиця 2.6 – Динаміка оборотності грошових потоків Корпорації Roshen в 2016-2018 роках

Показники	Умовн і позначення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Темп приросту, %		
					2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016
Кількість оборотів грошових активів	КОга	6845	1139	1787	-5707	648	-5058	-83,37	56,93	-73,9
Період обороту грошових активів, дні	ПОга	0,05	0,32	0,20	0,27	-0,12	0,15	501,16	-36,28	283,1
Кількість оборотів дебіторської заборгованості	КОдз	4,19	2,69	3,15	-1,50	0,47	-1,03	-35,87	17,47	-24,7

Продовження таблиці 2.6

Період обороту дебіторської заборгованості, дні	ПОдз	0,24	0,37	0,32	0,13	-0,06	0,08	55,92	-14,87	32,74
Кількість оборотів кредиторської заборгованості	КОкз	1,38	1,91	2,67	0,53	0,76	1,29	38,43	39,77	93,49
Період обороту кредиторської заборгованості, дні	ПОкз	0,72	0,52	0,37	-0,20	-0,15	-0,35	-27,76	-28,45	-48,3

На підприємстві період обороту грошових активів і їх еквівалентів в 2018 році становив 0,20 днів, що порівняно з 2017 роком менше на 0.12 днів, а порівняно з 2016 роком більше на 0,15. Що стосується даного показника, то при ефективному управлінні його значення повинно зменшуватись.

Проведемо аналіз ритмічності та синхронності грошових потоків Корпорації Roshen за три роки (табл. 2.7).

Показник синхронності надходження та витрачання грошових потоків свідчить про несинхронне надходження та витрачання грошових коштів у Корпорації Roshen, про неузгодженість вхідних та вихідних потоків за обсягами. Так, його значення в 2015 р. становило 9,89. В 2017 р. значення показника збільшилося на 719% і дорівнювало 81,03. В 2018 р. показник синхронності зменшився до 42,40, тобто на 47,7%.

Таблиця 2.7 – Динаміка показників ритмічності та синхронності грошових потоків Корпорації Roshen в 2016-2018 рр.

№ з/п	Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Темп приросту, %		
					2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016
1	Синхронність надходження та витрачання грошових потоків (С _{ГП})	9,89	81,03	42,40	71,1	-38,6	32,5	719,0	-47,7	328,6
2	Рівномірність надходження грошових коштів (Р _Н)	2197,1	4846,0	7043,1	2648,9	2197,1	4846,0	120,6	45,3	220,6

Продовження таблиці 2.7

3	Рівномірність витрачання грошових коштів (РВ)	2203,4	4781,2	6984,6	2577,8	2203,4	4781,2	117,0	46,1	217,0
4	Коефіцієнт синхронності надходження та витрачання грошових коштів (Кс)	0,0003	0,0024	0,0013	0,002	-0,001	0,001	719,0	-47,7	328,6
5	Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів (КРН)	0,0007	0,0014	0,0021	0,001	0,001	0,001	120,6	45,3	220,6
6	Коефіцієнт рівномірності витрачання грошових коштів (КРВ)	0,0007	0,0014	0,0021	0,001	0,001	-0,001	117,0	46,1	-200,0

Показник рівномірності надходження грошових коштів свідчить про нерівномірність надходжень грошових коштів у Корпорації Roshen. Так, даний показник зріс у 2017 р. з 2197,1 до 4846,0 або на 120,6%, а потім в 2018 р. ще збільшився до 7043,1, тобто на 45,3%.

Показник рівномірності витрат грошових коштів, як і попередній показник, визначає неефективність розподілу вихідного грошового потоку. За період дослідження значення показника збільшилося з 2203,4 в 2016 р. до 6984,6 в 2018 р. або на 217,0%.

Коефіцієнт синхронності надходження та витрачання грошових коштів, який показує, яку частку становить середнє відхилення між вхідним та вихідним грошовими потоками у загальному вихідному грошовому потоці, в цілому свідчить про незбалансоване надходження та витрачання грошових коштів у Корпорації Roshen.

Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів в цілому засвідчив про незбалансоване надходження та витрачання грошових коштів у Корпорації Roshen.

Коефіцієнти рівномірності надходження та використання грошових коштів у Корпорації Roshen в 2018 р. у порівнянні з 2017 р. мали тенденцію до

зростання: коефіцієнт надходження збільшився з 0,0014 в 2017 р. до 0,0021 в 2018 р., а коефіцієнт використання з 0,0014 до 0,0021, а це є негативною тенденцією щодо ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Таким чином, оцінка збалансованості грошових потоків на основі показників ритмічності та синхронності грошових потоків у Корпорації Roshen протягом 2016-2018 рр. відображає в цілому негативні тенденції в управлінні грошовими потоками підприємства.

Таблиця 2.8 – Показники Cash-flow підприємства

Назва показника	Формула розрахунку
1. Чистий грошовий потік на одиницю власного капіталу	$\frac{\text{Cash-flow (операційний)}}{\text{Власний капітал}} \cdot 100\%$
2. Показник самофінансування інвестицій (%)	$\frac{\text{Cash-flow (операційний)}}{\text{Приріст необоротних активів}} \cdot 100\%$
3. Чиста Cash-flow-маржа (%)	$\frac{\text{Cash-flow (операційний)}}{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}} \cdot 100\%$
4. Чистий грошовий потік на одиницю активів	$\frac{\text{Cash-flow (операційний)}}{\text{Сума активів}}$

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, кредитні експерти підбирають свій каталог показників, які, на їхню думку, дозволяють дійти найоб'єктивніших висновків про потенційну здатність підприємства виконувати свої зобов'язання за рахунок внутрішніх фінансових джерел. У табл. 2.8 наведені ці показники.

Проведемо аналіз показників Cash-flow корпорації Roshen в 2016-2018 роках (табл. 2.9).

Як видно з табл. 2.9 всі показники Cash-flow Корпорації Roshen за досліджуваний період мають негативне значення за рахунок негативного чистого руху грошових коштів від операційної діяльності. В 2016-2018 роках показники значно зменшились. Так, чистий грошовий потік на одиницю власного капіталу зменшився на 9,68%, показник самофінансування інвестицій – на 47,25%, чиста Cash-flow-маржа – на 21,00%. Порівнюючи 2016 і 2018 роки, також спостерігається зменшення всіх показників Cash-flow Корпорації Roshen. Це свідчить про неефективне управління грошовими потоками від операційної діяльності.

Таблиця 2.9 – Динаміка коефіцієнтів Cash-flow Корпорації Roshen в 2016-2018 рр.

Показники	2016 р., тис. грн.	2017 р., тис. грн.0	2018 р., тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016
Чистий грошовий потік на одиницю власного капіталу (%)	-1,43	-11,11	-3,68	-9,68	7,42	-2,26	677,6 6	-66,83	157,9
Показник самофінансування інвестицій (%)	- 10,52	-57,78	-74,00	-47,25	- 16,22	-63,47	448,9 6	28,07	603,1
Чиста Cash-flow-маржа (%)	-2,52	-23,52	-8,49	-21,00	15,03	-5,97	833,1 4	-63,91	236,7
Чистий грошовий потік на одиницю активів	-0,01	-0,08	-0,03	-0,07	0,05	-0,02	783,3 5	-64,20	216,3

Позитивним моментом є збільшення показників Cash-flow в останні 2 роки. Чистий грошовий потік на одиницю власного капіталу збільшився на 7,42%, чиста Cash-flow-маржа – на 15,03%, чистий грошовий потік на одиницю активів – на 0,05.

Отже, провівши аналіз грошових потоків корпорації Roshen в 2016-2018 роках, можна зробити наступні висновки. Аналіз динаміки і структури грошових потоків корпорації Roshen показав, що грошові кошти підприємства в 2016 та 2018 формуються в результаті його операційної діяльності, а в 2017 році – це надходження було переважно за рахунок інвестиційної діяльності. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності в 2018 році був найбільшим, але в підсумку його не вистачило щоб покрити негативний рух грошових коштів від операційної діяльності. В результаті загальний чистий рух грошових коштів за 2018 рік виявився негативним і становив - 810 тис. грн.

Показник абсолютної ліквідності в 2018 році становив 0,0015, що значно менше, за оптимальний показник (0,2-0,35). Отже, в Корпорації Roshen існує нестача найбільш ліквідних активів – грошових коштів та поточних фінансових

інвестицій для погашення своїх короткострокових зобов'язань. Така сама тенденція спостерігається із показником проміжної платоспроможності. А от показник поточної платоспроможності в 2018 році становив 0,9508, що менше за оптимальне значення. Але і він постійно збільшується протягом досліджуваного періоду.

Оцінка збалансованості грошових потоків на основі показників ритмічності та синхронності грошових потоків у Корпорації Roshen протягом 2016-2018 рр. відображає в цілому негативні тенденції в управлінні грошовими потоками підприємства.

Аналізуючи коефіцієнти, що характеризують рівень ефективності грошових потоків корпорації Roshen в 2018 році, можна сказати, що вони були ефективним, оскільки коефіцієнти ефективності грошового потоку і достатності чистого грошового потоку мають позитивне значення. На ці показники в першу чергу вплинув чистий рух коштів за 2018 рік, який виявився позитивним.

3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Напрями удосконалення управління грошовими потоками корпорації Roshen

Удосконалення управління грошовими потоками Корпорації Roshen передбачає збільшення його чистого грошового потоку, синхронізації окремих видів грошових потоків у часі і прискорення процесу надходження грошей.

Управління грошовими потоками - одне з головних завдань, оскільки керівники компаній щоденно стикаються з прогнозуванням та управлінням грошовими потоками. Вони вирішують, як заощадити на інфляції, як забезпечити нормальні щоденні операції та підтримувати репутацію компанії як надійного фінансового партнера. Але потрібно уникати зайвих грошей, їх можна використовувати для короткострокових інвестицій у майбутньому, це призведе до отримання додаткового доходу в майбутньому.

Увага до управління грошовими потоками пояснюється тим, що потенційний власник у ринковому середовищі повинен відповісти на такі стратегічні питання: який розмір та оптимальна комбінація активів суб'єкта господарювання може досягти добробуту; де знайти джерела фінансування та яка повинна бути їх оптимальна структура; Як організувати щоденне та майбутнє управління фінансами для забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

У контексті вирішення останніх питань управління грошовими потоками є одним із ключових моментів з точки зору оптимального балансу між ліквідністю та рентабельністю в щоденному управлінні підприємством. Потреба в управлінні ліквідністю обумовлюється виникненням у підприємстві трьох ситуацій, кожна з яких стосується наявності чи відсутності грошових коштів та якості управління грошовими потоками.

Коефіцієнт платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від його здатності генерувати грошові потоки зручним та зручним способом. Ця залежність вимагає застосування комплексної системи прогнозування, планування та контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання, а саме грошовими потоками в результаті управління грошовими потоками.

Синхронізація окремих видів грошових потоків Корпорації Roshen дозволить уникнути дефіциту коштів, вивільнити частину грошових коштів й використати її для отримання додаткового доходу.

Синхронізація грошових потоків набула широкого використання в світовій практиці фінансового менеджменту завдяки використанню різних засобів платежу та управління терміном проведення платежів.

Прискорення надходження грошей здійснюється з метою скорочення часу між моментом сплати дебіторами своїх боргів та моментом надходження грошових коштів на рахунок підприємства.

Щоб збільшити приплив коштів до установи, рекомендується розробити договірні відносини зі сторонами, використовуючи гнучкі умови та методи оплати, включаючи:

- передплата з встановленою мінімальною ціною продажу;
- часткова підписка (частковий продаж з кредитом):
- передача продажів, яка зберігає право власності на майно до розрахунків;
- запит на оплату проміжного рахунку, що підходить для довгострокових контрактів для забезпечення регулярного потоку коштів;
- гарантія банку, яка передбачає, що банк поверне суму боргу у разі невиконання позичальником;
- застосування системи гнучких цін, що залежать від індикаторів, наприклад, від індексу цін або інфляції до курсу долара США (гнучка ціна захищає корпорацію від інфляційних збитків і збитків за курсовими різницями).

– застосування знижок при оплаті продукції протягом відповідного терміну.

Ефективне використання методів прискорення та контролю витрат змушує Корпорацію Roshen тимчасово заробляти «безкоштовні» грошові кошти через регулярні проміжки часу.

Управління вільними залишками передбачає вибір та реалізацію операцій, в які слід інвестувати, з урахуванням термінів можливої віддачі та ризиків в окремих альтернативних варіантах інвестування. Враховуючи консервативний підхід керівництва підприємства щодо фінансових інвестицій, найбільш прийнятною операцією, на наш погляд, є розміщення вільних коштів на депозитних рахунках в банківських установах.

З метою покращення збалансованості та синхронності грошових потоків Корпорації Roshen необхідно оптимізувати його дефіцитний грошовий потік та забезпечити умови для максимізації чистого грошового потоку підприємства. Збалансованість дефіцитного грошового потоку підприємству доцільно планувати в короткостроковому та довгостроковому періоді.

Зростання обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуто за рахунок таких заходів:

1. Випуск облігацій з метою збільшення обсягу капіталу в обігу.
2. Поновлення пені за несвоєчасну оплату.

Зниження обсягу негативного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуто на Корпорації Roshen за рахунок:

- скорочення обсягу і складу реальних інвестиційних програм;
- відмовлення від фінансового інвестування;
- зниження суми постійних витрат підприємства.

Серед витрат, які здійснює підприємство, значна частка припадає на операційні витрати. На нашу думку, Корпорація Roshen має резерви для скорочення своїх операційних витрат, зокрема тих, що пов'язані з оплатою праці. На оплату праці в 2017 році витрачалося 951 млн. грн. на рік. Зважаючи на те, що зараз Корпорація Roshen купує сучасне обладнання і техніку, яка

дозволяє виконувати більший обсяг робіт меншою кількістю людей, а також те, що Корпорація Roshen планує закупити сучасну систему управління підприємством, це дозволить їй значним чином оптимізувати робочі місця та скоротити витрати на оплату праці. Серед резервів, що підприємство може використати для зниження негативного грошового потоку, є боротьба з втратами при виробництві.

Прискорення залучення грошових коштів Корпорацією Roshen в короткостроковому періоді можна досягти за рахунок наступних заходів:

1. Впровадження системи оплати рахунків за продукцію, яка дозволяла би покупцям частково сплачувати свої рахунки або робити передоплату.

2. Використання методу прискореної амортизації активів. Цей захід дає змогу суттєво збільшити надходження грошових коштів на підприємство у формі амортизаційного потоку в перші роки експлуатації активної частини основних фондів та деяких видів амортизованих нематеріальних активів.

3. Зменшення періоду інкасації простроченої дебіторської заборгованості. Підприємство повинно проводити аудит покупців з метою виявлення порушень, посилити претензійну роботу своєї юридичної служби тощо.

Використання взаємозаліків для погашення дебіторської заборгованості, зокрема заборгованості підприємств та організацій, що фінансуються з державного бюджету. Так, ланцюг підприємств, до складу якого входять підприємства енергетичного комплексу та державні підприємства, які мають заборгованість одне перед іншим, погашають її шляхом отримання одноденного кредиту в банку. Протягом дня ця сума зараховується на рахунки підприємств, які погашають в такий спосіб свою дебіторську заборгованість.

Продаж або здавання в оренду основних засобів, що не використовуються.

Уповільнення виплат грошових коштів Корпорації Roshen в короткостроковому періоді можна досягти за рахунок наступних заходів:

1. Розширити умови надання комерційного кредиту суб'єкту господарювання при закупівлі матеріалів та послуг за погодженням з постачальниками.

2. Зменшення суми податкових платежів, що підлягають сплаті до всіх рівнів бюджетних та позабюджетних фондів. Цього можна досягти, дотримуючись активної податкової політики.

Одним з головних завдань управління грошовими потоками є збільшення ліквідності та платоспроможності підприємства. За розрахунками, наведеними в п. 2.2, можна зробити висновки, що показник абсолютної ліквідності в 2018 році становив 0,0015, що значно менше, за оптимальний показник (0,2-0,35). Отже, в Корпорації Roshen існує нестача найбільш ліквідних активів – грошових коштів та поточних фінансових інвестицій для погашення своїх короткострокових зобов'язань. Хоча, в той же час, протягом 2016-2018 років цей показник збільшився майже у 8 разів. Така сама тенденція спостерігається із показником проміжної платоспроможності. Його значення в 2017 році становить 0,8488, що входить в проміжок оптимального значення для цього показника. А от показник поточної платоспроможності в 2018 році становив 0,9508, що менше за оптимальне значення. Але і він постійно збільшується протягом досліджуваного періоду.

Фактори, що впливають на платоспроможність Корпорації Roshen, наведені в табл. 3.1

Таблиця 3.1 – Фактори, що впливають на платоспроможність Корпорації Roshen в 2016-2018 роках

Показники	2016 р., тис. грн.	2017 р., тис. грн.	2018 р., тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2018 до 2016
Оборотні активи	713124	918396	743670	205272	- 17472 6	30546	28,8	-19,0	4,3
Запаси	80100	76608	79704	-3492	3096	-396	-4,4	4,0	-0,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	603603	828009	641268	224406	- 18674 1	37665	37,2	-22,6	6,2

Продовження таблиці 3.1

Дебіторська заборгованість за розрахунками	24948	0	0	-24948	0	-24948	-100	-	-100
Інша поточна дебіторська заборгованість	4086	11511	21492	7425	9981	17406	181,7	86,7	426,0
Гроші та їх еквіваленти	387	1980	1170	1593	-810	783	411,6	-40,9	202,3
Інші оборотні активи	0	288	36	288	-252	36	-	-87,5	-
Поточні зобов'язання	1917666	1178946	782190	-738720	-396756	-1135476	-38,5	-33,7	-59,2
Поточна кредиторська заборгованість :	1867779	1135251	725859	-732528	-409392	-1141920	-39,2	-36,1	-61,1
Поточні забезпечення	45306	37683	42048	-7623	4365	-3258	-16,8	11,6	-7,2
Інші поточні зобов'язання	4581	5724	14283	1143	8559	9702	25,0	149,5	211,8

Для покращення показників ліквідності Корпорації Roshen необхідно зменшити суму іншої поточної дебіторської заборгованості, яка складається з сум розрахунків за претензіями та за відшкодуванням завданих збитків. Інша поточна дебіторська заборгованість збільшується в 2016-2018 роках, що свідчить про неефективну претензійну роботу юридичного департаменту Корпорації Roshen.

Активізація роботи по відшкодуванню збитків може збільшити грошові кошти на 10 млн. грн. за рахунок погашення дебіторської заборгованості. Також необхідно реалізувати основні засоби, що активно не використовуються, що дозволить збільшити оборотні активи на 30 млн грн.

Оптимізація грошових потоків може сприяти розробці щомісячних та кварталних кошторисних надходжень та витрат на всі структурні підрозділи підприємства, а також системи бюджетування доходів і витрат на підприємство, інвестиційну та фінансову діяльність.

Для забезпечення збалансованості та синхронізації грошових потоків корпорації Roshen необхідно оптимізувати дефіцит грошових потоків та забезпечити умови для максимізації чистого грошового потоку підприємства. Рекомендується планувати баланс відкритих грошових потоків для підприємства у коротко- та довгостроковій перспективі.

У корпорації Roshen прискорення стягнення коштів за короткий термін може бути досягнуто за допомогою таких заходів: використання сучасних форм дебіторської заборгованості, облік методу викупу, облік методу форфейтингу, амортизація активів, продаж або оренду невикористаних основних засобів, що скорочують строк збору прострочених рахунків.

Уповільнення виплат грошових коштів у Корпорації Roshen у короткостроковому періоді може бути досягнуте за рахунок наступних заходів: збільшення строків надання підприємству комерційного кредиту при купівлі матеріалів та послуг, проведення активної податкової політики з метою зменшення податкових платежів в бюджеті всіх рівнів.

Довгострокове збільшення позитивного грошового потоку може бути досягнуто такими заходами: випуск облігацій, що збільшить обсяг капіталу в обігу, видача штрафних санкцій за несвоєчасну оплату споживачами тощо.

У перспективі зменшення негативного грошового потоку може бути досягнуто за рахунок зменшення постійних та адміністративних витрат суб'єкта господарювання.

3.2 Оптимізація грошових потоків корпорації Roshen за обсягами та у часі

Оптимізація грошових потоків - це процес вибору найкращих форм організації всередині компанії з урахуванням умов та особливостей ділової діяльності.

Основним фактором оптимізації грошових потоків компанії є збалансування позитивних та негативних типів.

Негативні наслідки неадекватного грошового потоку виникають у зменшенні операційної ліквідності та платоспроможності, збільшенні прострочених зобов'язань перед постачальниками сировини, збільшення частки простроченої заборгованості у позиках, затримки виплати зарплати та фінансових втрат. використання власного капіталу та активів підприємства.

Несприятливі наслідки надмірного грошового потоку, тимчасової втрати невикористаних грошових коштів через інфляцію відбилися на потенційній втраті невикористаної частини грошових активів у зоні короткострокових інвестицій.

Вищезазначені заходи дуже здатні підвищити рівень фінансово-економічного потенціалу суб'єкта господарювання для поліпшення грошових потоків.

Рошен повинен прагнути максимізувати прибуток при мінімальних витратах. Продажі повинні збільшуватися з кожним роком, тому речі повинні бути вигіднішими.

Заходи щодо ефективності покликані захистити компанію від банкрутства. Слід зазначити, що в корпорації Roshen працюють кваліфіковані фахівці, які можуть досягти позитивного грошового потоку навіть у кризові періоди. Але не варто зупинятися на досягнутому, необхідний аналіз грошових потоків, розробка та здійснення заходів щодо вдосконалення управління ними, з підвищенням ефективності підприємства, що дасть позитивний результат.

Давайте докладніше розглянемо сам процес оптимізації грошових потоків. Оптимізація грошових потоків підприємства – одна з найважливіших функцій управління грошовими потоками, яка спрямована на вдосконалення його майбутньої діяльності. Найважливішими завданнями, що виконуються на цьому етапі управління грошовими потоками, є: визначення та реалізація резервів для зменшення залежності суб'єкта господарювання від зовнішніх ресурсів, що вилучають грошові кошти; забезпечити кращу збалансованість позитивних та

негативних грошових потоків у часі та обсязі; забезпечити тісніше співвідношення грошових потоків відповідно до виду бізнесу; збільшення кількості та якості чистих грошових потоків від господарських операцій.

Оптимізація грошових потоків - це процес вибору найкращих форм організації всередині компанії з урахуванням умов та особливостей ділової діяльності.

Основними завданнями оптимізації грошових потоків суб'єкта господарювання є:

- залишок грошових потоків;
- синхронізація виникнення грошових потоків у часі;
- зростання чистого грошового потоку суб'єкта господарювання.

Основні об'єкти оптимізації:

- позитивний грошовий потік;
- негативний грошовий потік;
- залишок грошових коштів;
- чистий грошовий потік.

Найважливішою передумовою здійснення оптимізації грошових потоків є вивчення факторів, що впливають на обсяги і характер формування у часі.

Основними напрямками оптимізації грошового потоку є:

- збалансування грошового потоку;
- синхронізація грошового потоку;
- максимізація чистого грошового потоку.

Відкритий баланс грошових потоків включає заходи щодо збільшення обсягу майбутніх позитивних грошових потоків (залучення стратегічних інвесторів для збільшення власного капіталу; додаткова емісія акцій; залучення довгострокових кредиторів; види основних фондів).

Зменшення кількості негативного грошового потоку сприяє зменшенню обсягу та складу реальних інвестиційних програм; відмова від фінансових інвестицій; зменшення постійних витрат підприємства.

Методи оптимізації дефіциту грошових потоків, коротко- чи довгострокові, залежать від характеру дефіциту.

За короткий термін збалансованість залишку відкритих грошових потоків досягається за допомогою «Прискорення - уповільнення обороту платежів», що полягає у розробці організаційних заходів щодо прискорення привабливості коштів та затримки платежів.

За короткий термін привабливість коштів можна прискорити за допомогою таких заходів:

- збільшення знижок готівкою на продукцію, що продається покупцям;
- часткова або повна передплата за продукцію, яка користується великим попитом на ринку;
- зменшення умов надання товарних (комерційних) позик покупцям;
- прискорення збору прострочених рахунків;
- використання сучасних форм для рефінансування дебіторської заборгованості – облік рахунків-фактур, факторинг, шахрайство
- прискорити збір платіжних документів покупців продукції (час, який вони залишаються в дорозі, процес реєстрації, процес перерахування грошей на поточний рахунок тощо).

Затримка виплати коштів у короткостроковому періоді може бути забезпечена такими заходами:

- використання методів затримки збору своїх платіжних документів;
- підвищення умов надання суб'єктам господарювання товарних (комерційних) кредитів за погодженням з постачальниками;
- зміна придбання довгострокових активів, які потрібно відновити для оренди;
- реструктуризація портфеля фінансових позик, отриманих шляхом перетворення короткострокових видів на довгострокові.

Система прискорення – уповільнення оборотності платежів, вирішення проблеми збалансування короткострокового обсягу грошових потоків (і, отже, підвищення рівня відповідальності фірми), створення певних проблем у

збільшенні цього розриву потоку в наступні періоди. Тому паралельно до використання механізму цієї системи слід розробити заходи для збалансування відкритого грошового потоку в довгостроковій перспективі.

Позитивне збільшення грошових потоків у довгостроковій перспективі може бути досягнуто за допомогою таких заходів:

- залучення стратегічних інвесторів для збільшення власного капіталу;
- випуск додаткових акцій;
- привабливість довгострокових фінансових позик;
- продаж деяких (або всіх) фінансових інструментів;
- продаж (або здача в оренду) невикористаних активів.

Довгострокове зменшення негативного грошового потоку може бути досягнуто за допомогою таких заходів:

- зменшення обсягу та складу реальних інвестиційних програм;
- відмова від фінансових інвестицій;
- зменшити постійні витрати підприємства.

Збалансування грошових потоків має на меті зменшити їх обсяги в окремих діапазонах розглянутого періоду. Певною мірою цей метод оптимізації виключає сезонні та циклічні відмінності грошових потоків (як позитивних, так і негативних), оптимізуючи середні залишки грошових коштів та підвищуючи рівень абсолютної ліквідності.

Результати цього методу оптимізації грошових потоків оцінюються за коефіцієнтом кореляції, який повинен орієнтуватися на +1. В процесі оптимізації, а також на стандартне відхилення або коефіцієнт варіації, які слід зменшити в процесі оптимізації з часом.

Синхронізація грошових потоків у часі означає забезпечити необхідний рівень оплати, необхідний для кожного майбутнього діапазону суб'єкта господарювання, і одночасно зменшити обсяг страхових резервів грошових активів.

Поміркуйте, як політика грошових потоків повинна бути синхронізована в політиці управління грошовими потоками.

Управління грошовими потоками вимагає постійного моніторингу (системи моніторингу) рівності та синхронізації виникнення позитивних та негативних грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду. Для цього використовується динаміка грошових потоків (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Динаміка грошових потоків корпорації Roshen за 2016-2018 рр.

Показник	Сума за рік, тис. грн.		
	2016	2017	2018
Позитивний грошовий потік	3414312	3464919	3237777
Негативний грошовий потік	-3414123	-3463371	-3238587
Чистий грошовий потік	189	1548	-810

Дані таблиці 3.2 показують, яку величину мають притоки та відтоки грошових коштів на підприємстві за аналізований період: дефіцит чи надлишок у підсумку має підприємство.

Для оцінки ступеню рівномірності формування і синхронності позитивного і негативного потоку розраховують наступні показники: середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації і коефіцієнт кореляції. Формули розрахунку даних показників приведені у пункті 1.2 даної дипломної роботи.

У такій ситуації менше ризик виникнення дефіциту грошових коштів (у періоди перевищення негативного грошового потоку над позитивним) або надмірності грошової маси (у періоди перевищення позитивного грошового потоку над негативним).

Обидві ситуації не вигідні для підприємства: дефіцитний грошовий потік призводить до неплатоспроможності, надлишковий грошовий потік обумовлює знецінення грошових коштів в умовах інфляції, в результаті чого змінюється реальна величина власного капіталу.

З проведених розрахунків можемо зробити висновок, що негативний та позитивний грошовий потік є нерівномірними, оскільки розрахований коефіцієнт варіації є більшим за 25%.

Таблиця 3.3 – Показники оцінки синхронності грошових потоків корпорації Roshen за 2016-2018 рр.

Показник	Значення
Середньоквадратичне відхилення позитивного грошового потоку	97365
Коефіцієнт варіації позитивного грошового потоку, %	100,042
Середньоквадратичне відхилення негативного грошового потоку	96475
Коефіцієнт варіації негативного грошового потоку, %	100,041
Коефіцієнт кореляції грошового потоку	0,999

Коефіцієнт кореляції свідчить про ефективне управління грошовими потоками, так як його значення отримане при розрахунку 0,999, що є дуже наближеним до 1.

Без проведення подібних розрахунків керівництво корпорації Roshen не зможе відразу побачити наскільки рівномірними та синхронними є грошові потоки підприємства і яких заходів необхідно вжити для того, щоб виправити таку ситуацію.

З врахуванням ситуацію, що клалася пропонується збільшити приплив грошових коштів та зменшити відтік грошових коштів за допомогою короткострокових та довгострокових заходів.

Короткострокові заходи направлені на покращення рівномірності на синхронізації грошового потоку корпорації Roshen:

- продаж або оренду основних засобів;
- раціоналізація асортименту продукції;
- реструктуризація дебіторської заборгованості за фінансовими інструментами;
- використання часткової передоплати;
- включення зовнішніх короткотермінових джерел фінансування;
- розробити систему знижок для клієнтів;
- зниження витрат;
- відстрочка платежів за боргами;
- використання знижок постачальникам;
- перегляньте інвестиційну програму.

Довгострокові заходи направлені на покращення рівномірності на синхронізації грошового потоку корпорації Roshen:

- додаткова емісія акцій та облігацій;
- пошук стратегічних партнерів;
- пошук потенційного інвестора;
- довгострокові контакти, включаючи знижки або відстрочення платежів;
- податкове планування.

Заключним етапом оптимізації є забезпечення умов максимізації чистого грошового потоку підприємства.

Максимізація грошового потоку – це напрям, який найбільш важливо визначає результати попередніх етапів. Його зростання забезпечує збільшення економічного розвитку підприємства на принципах самофінансування, цей розвиток зменшує залежність від зовнішніх ресурсів формування фінансових ресурсів, забезпечує збільшення ринкової вартості підприємства.

Здійснимо оптимізацію залишку грошових коштів за 2018 рік, використовуючи розрахунок мінімально необхідного залишку грошових коштів за наступною методикою. Вихідні дані представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Вихідні дані для розрахунку фінансового циклу корпорації Roshen на 2019 рік

Показник	2018 рік
Середньорічні запаси і витрати, тис. грн.	79704
Середньорічна дебіторська заборгованість, тис. грн.	662760
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	782190
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	2090808
Тривалість обороту запасів і витрат, дні	14
Тривалість обороту ДЗ, дні	116
Тривалість обороту КЗ, дні	137
Тривалість фінансового циклу, дні	266

Визначення тривалості фінансового циклу необхідне для розрахунку мінімально необхідного залишку грошових активів та визначення ефективності управління грошовими активами, що приведений в таблиці 3.5.

Як бачимо, мінімально необхідний залишок грошових коштів значно вищий ніж середній залишок грошових коштів на даному підприємстві.

Таблиця 3.5 – Визначення мінімально необхідного залишку грошових коштів на 2018 рік

Показник	2018 рік
Тривалість фінансового циклу, дні	266
Видатки, тис. грн.	652095
Одноденна потреба в грошових активах, тис. грн.	1787
Залишок грошових активів мінімально необхідний з урахуванням оборотності, тис. грн.	475519
Залишок грошових коштів на рахунках, тис. грн.	1170

Це значить, що управління грошовими коштами здійснювалося неефективно. Для вирішення даної проблеми необхідно оптимізувати залишок грошових активів на підприємстві.

Додаткова потреба в фінансуванні становить 474349 (475519-1170) тис. грн.

Серед багатьох заходів, що сприяють збільшенню платоспроможності та підтримці ефективної ділової діяльності, представлені наступні:

- зміна стилю управління;
- інвентаризація активів суб'єкта господарювання;
- зменшення дебіторської заборгованості, зниження експлуатаційних витрат;
- реструктуризація боргу шляхом перетворення короткострокової заборгованості в довгострокову заборгованість або іпотеку;
- капітальний ремонт, модернізація основних фондів, заміна старого обладнання;
- банківська позика.

Найважливішими аспектами збереження ресурсів є: впровадження прогресивних стандартів, стандартів та ресурсозберігаючих технологій, використання вторинної сировини, організація ефективного обліку та контролю за використанням ресурсів, експертиза та впровадження передового досвіду

реалізації економічного режиму, матеріального та морального для працівників та економіки стимулювання неефективних витрат та зменшення збитків.

Велику допомогу у виявленні резервів для підвищення здатності підприємств платити можуть надати маркетингові аналізи попиту та пропозиції, ринків збуту та формування, засновані на оптимальному асортименті та структурі виробництва та продажу бізнес-продукції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження уможливило такі висновки.

Грошові потоки суб'єкта господарювання - це грошові потоки, тобто надходження та вибуття грошових коштів, розподілені за часом, еквіваленти - це система, що рухається зовні, створена економічною діяльністю суб'єкта господарювання та супроводжується рухом вартості, пов'язаним з чинниками часу, ризику та ліквідності. ознака того, що визначено функціонування та фінансовий стан та платоспроможність суб'єкта господарювання

Управління грошовим потоком підприємства є одним із найважливіших напрямків діяльності фінансового менеджера, оскільки наявність та достатність грошових коштів визначають життєздатність підприємства, поточну ефективність його діяльності та можливі темпи її зростання. Підприємство, що за результатами звітного періоду отримало прибуток може виявитися неплатоспроможним через нестачу грошових коштів та потенційних джерел швидкого самофінансування. А тому в умовах ринкової економіки все більшого значення набуває підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств як запорука не тільки виживання, але і їх стабільного функціонування.

Метою аналізу грошових потоків є оцінка здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти в обсягах та терміни необхідних планових платежів та приймати управлінські рішення щодо оптимізації грошових потоків. Аналіз грошових потоків базується на поступовому розкритті економічної інформації відповідно до цілей та завдань, представлених в організаційно-інформаційній моделі.

Аналіз динаміки грошових потоків корпорації Roshen показав, що чистий рух коштів від операційної діяльності протягом періоду, що аналізується постійно був від'ємним, хоча в 2018 році порівняно з даними 2017 року він зріс на 352872 тис. грн., що становить 66,54%, порівняно з 2016 роком він

зменшився на 110691 тис. грн., а це на 165,75%. Позитивна тенденція чистого руху грошових коштів в 2017 та 2018 році відбулась за рахунок зменшення витрат на оплату товарів, оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. За останні три роки спостерігається позитивна тенденція до збільшення грошових коштів Корпорації Roshen. В 2018 році порівняно з 2016 роком грошові кошти збільшились на 783 тис. грн. у тому числі за рахунок реінвестованого прибутку збільшились на 19399 тис. грн., змін у власному капіталі вони зросли на 122459 тис. грн., а також збільшились за рахунок необоротних активів на 1157769 тис. грн., внаслідок зменшення поточних зобов'язань грошові кошти зменшились на 1135476 тис. грн. Зменшення суми грошових коштів відбулось за рахунок довгострокових зобов'язань (на 133605 тис. грн.), оборотних активів (на 29763 тис. грн.).

Аналіз структури грошових потоків дає такі результати: у 2016 та 2018 роках грошові кошти суб'єкта господарювання були сформовані в результаті його операцій, а в 2017 році цей дохід в основному був пов'язаний з інвестиційною діяльністю. Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності у 2018 році був найбільшим, але його було недостатньо для покриття негативного грошового потоку в результаті операційної діяльності в результаті. Як результат, загальний чистий грошовий потік за 2018 рік був негативним та послідовним - 810 тис. грн.

Показник абсолютної ліквідності в 2018 році становив 0,0015, що значно менше, за оптимальний показник (0,2-0,35). Отже, в Корпорації Roshen існує нестача найбільш ліквідних активів – грошових коштів та поточних фінансових інвестицій для погашення своїх короткострокових зобов'язань. Хоча, в той же час, протягом 2016-2018 років цей показник збільшився майже у 8 разів. Така сама тенденція спостерігається із показником проміжної платоспроможності. Його значення в 2017 році становить 0,8488, що входить в проміжок оптимального значення для цього показника. А от показник поточної платоспроможності в 2017 році становив 0,9508, що менше за оптимальне значення. Але і він постійно збільшується протягом досліджуваного періоду.

Оцінка збалансованості грошових потоків на основі показників ритмічності та синхронності грошових потоків у Корпорації Roshen протягом 2015-2017 рр. відображає в цілому негативні тенденції в управлінні грошовими потоками підприємства.

Аналізуючи коефіцієнти, що характеризують рівень ефективності грошових потоків корпорації Roshen в 2017 році, можна сказати, що вони були ефективним, оскільки коефіцієнти ефективності грошового потоку і достатності чистого грошового потоку мають позитивне значення. На ці показники в першу чергу вплинув чистий рух коштів за 2017 рік, який виявився позитивним.

Удосконалення управління грошовими потоками Корпорації Roshen передбачає збільшення його чистого грошового потоку, забезпечення синхронізації окремих видів грошових потоків у часі та прискорення процесу надходження грошей. З метою покращення збалансованості та синхронності грошових потоків Корпорації Roshen необхідно оптимізувати його дефіцитний грошовий потік та забезпечити умови для максимізації чистого грошового потоку підприємства. Збалансованість дефіцитного грошового потоку підприємству доцільно планувати в короткостроковому та довгостроковому періоді.

Для покращення показників ліквідності Корпорації Roshen необхідно зменшити суму іншої поточної дебіторської заборгованості, яка складається з сум розрахунків за претензіями та за відшкодуванням завданих збитків. Інша поточна дебіторська заборгованість збільшується в 2016-2018 роках, що свідчить про неефективну претензійну роботу юридичного департаменту Корпорації Roshen.

Важливим моментом в оптимізації грошових потоків є їх прогнозування як метод прораховування різних варіантів, порівняння отриманих результатів і вибору оптимального. В роботі проведена оптимізація потоків грошових коштів на основі методики, що виходить з розрахунку тривалості фінансового циклу. Здійснено оптимізацію залишку грошових коштів за 2018 рік, використовуючи розрахунок мінімально необхідного залишку грошових коштів. Визначення

тривалості фінансового циклу необхідне для розрахунку мінімально необхідного залишку грошових активів та визначення ефективності управління грошовими активами. Мінімально необхідний залишок грошових коштів значно вищий ніж середній залишок грошових коштів. Це значить, що управління грошовими коштами здійснювалося неефективно. Для вирішення даної проблеми необхідно оптимізувати залишок грошових активів на підприємстві.

Реалізація запропонованих пропозицій поліпшить управління грошовими потоками, що надасть більш точну інформацію для управління підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України, затверджена постановою ВРУ від 28.07.1996 р. Урядовий кур'єр 11.08.1996р.
2. Господарський кодекс України: постанова ВРУ від 16.01.03 №436-IV. Все про бухгалтерський облік. 2003. № 12.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 року N 1576-XII (із змінами та доповненнями). Все про бухгалтерський облік. 2000. № 95.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 07.02.2013 року № 73. Дата оновлення 23.07. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 17.10.2019)
5. Інструкція про безготівкові розрахунки в господарському обороті України: Постанова Національного банку НБУ від 21.01.2004 р. №22. Дата оновлення: 27.06.2019. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04> (дата звернення: 17.10.2019)
6. Адамов В. Філософія управління грошовими потоками. Світ фінансів. Тернопіль : ТНЕУ, 2011. № 3. С. 20-30.
7. Азаренкова Г. М. Антикризове регулювання руху грошових потоків суб'єктів господарювання : монографія . - Київ : УБС НБУ, 2014. 238 с.
8. Атамас П. Й. Методичні проблеми складання звіту про рух грошових коштів та шляхи їх вирішення. Європейський вектор економічного розвитку: збірник наукових праць. 2013. № 1 (14). С. 3–11.
9. Атамас П. Класифікація грошових потоків за видами діяльності як основа складання звіту про рух грошових коштів .Київ : Екаунтинг, 2013. № 2. С. 13-18.

10. Барабаш Н. С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства . Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 2. Т. 2. С. 164-167.
11. Білик М. Д. Фінансове планування на підприємстві : навч. посіб. Київ : ПанТот, 2015. 435 с.
12. Богатирьов І. І. Домінанти управління грошовими потоками ТНК . Київ, 2014. № 10 (161). С. 24-26.
13. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2016. № 20. С. 63-66.
14. Бочаров В. Аналіз грошового потоку. Фінансовий ринок України. Київ, 2011. № 10 (96). С. 23-24.
15. Васильченко З. М. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку. Вісник № 1. 2010.
16. Веселовський О. Планування руху грошових коштів. Фінансовий ринок України. Київ, 2012. № 4 (102). С. 22-23.
17. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студентів напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" . Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 311 с.
18. Грабовецький Б. Є. Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум . Вінниця : ВНТУ, 2016. 100 с.
19. Гринюк І. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія. Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. 2016. Vol. 2. № 4. С. 64-74.
20. Гриценко Л. Л., Боярко І. М., Роєнко В. В. Контролінг грошових потоків підприємств . Актуальні проблеми економіки. Київ, 2010. № 3 (105). С. 148-154.
21. Гриценко Ю. Управління грошовими потоками від фінансової діяльності компанії . Фінансовий ринок України. Київ, 2012. № 10 (108). С. 24-27.

22. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 255с.
23. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства: навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. В. Румянцев та ін. Донецьк : Ноулідж. Донец. від-ня, 2014. 297 с.
24. Економічний аналіз підприємств торгівлі та харчування: навч. посіб. / Над. М. Гаркуша та ін. Харків : ХДУХТ, 2014. 361 с.
25. Економічний аналіз: навч. посіб. П. М. Коюда [та ін.]. - 2-е вид., випр. і допов. - Х.: Компанія СМІТ, 2013. 69 с.
26. Економічні, фінансово-облікові та правові проблеми діяльності підприємств : колект. монографія / [за заг. ред. Л. М. Савчук]. Дніпро : Герда, 2016. 335 с.
27. Євчук Л. А. Роль управління грошовими потоками в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства . Актуальні проблеми економіки. Київ, 2015. № 8. С. 159-164.
28. Жукова О.А. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. Вінниця: Вінницька газета, 2012. 301 с.
29. Заремба Є.М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація . Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). С. 87-92.
30. Іванієнко В.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Х.: ІНЖЕК, 2012. 300 с.
31. Каламбет С. В., Іванов С. В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів . Дніпро : Герда, 2016. 259 с.
32. Кащенко О. І. Аналіз грошових потоків і розрахунків підприємства на основі когнітивного моделювання. Економічний часопис - XXI. Київ, 2012. № 5-6. С. 79-78.
33. Керанчук Л. С., Руденко В. В. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Вінниця : Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2010.

34. Ковалёв В.В. Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью: учебно-практическое . М.: Проспект, 2013. 336 с.
35. Ковтун Н. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студентів ВНЗ . Київ : Київський університет, 2014. 527 с.
36. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. Х.: Фактор, 2012. 200 с.
37. Крук О.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Краматорськ: ДДМА, 2012. 167 с.
38. Магдич І.П. Сутність та роль грошових потоків інвестиційної діяльності підприємств. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2013. Випуск 28, т.1. С. 376-383.
39. Маглаперідзе А. С. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Вид. 2-е. Донецьк: Дмитренко Л. Р. [вид.], 2011. 253 с.
40. Малахова Н. Б. Мікроекономічний аналіз: навч. посіб. Львів: Магнолія- 2006, 2012. 233 с.
41. Мішеніна Н. В., Міщеніна Г. А., Ярова І. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Суми : Сум. держ. ун-т, 2014. 305 с.
42. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підруч. для студентів ВНЗ Київ : КНТЕУ, 2014. 535 с.
43. Моїсеєва О. Планування та оптимізація грошових потоків в компанії . Фінансовий ринок України. Київ, 2012. № 7-8. С. 38-41.
44. Непочатенко О. О., Бондаренко Н. В., Непочатенко О. А Фінанси підприємств у схемах і таблицях : навч. посіб. Умань : Сочінський [вид.], 2015. 382 с.
45. Оверчук А. В. Фінансовий план підприємства : [навч. посіб.] Житомир : ЖДТУ, 2014. 185 с.
46. Озеран А. Звіт про рух грошових коштів: дослідження концептуальних підходів . Бухгалтерський облік і аудит. Київ : Екаунтинг, 2012. № 10. С. 27-34.

47. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК. Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу . 2010. №1. С. 106-110.
48. Основи фінансового аналізу: навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / Я. І. Єлейко та ін. Львів : ННВК "Акад. технологій та бізнесу", 2015. 151 с.
49. Отенко В. І. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. для ВНЗ . Харків : ІНЖЕК, 2015. 339 с.
50. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз: навч. Посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 155 с.
51. Пархоменко В. Рух грошових коштів як індикатор господарської діяльності . Бухгалтерський облік і аудит. Київ : Екаунтинг, 2011. № 11. С. 3-5.
52. Петряєва З. Ф. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для інозем. студентів . Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 371 с.
53. Пилитівна М. Актуальні аспекти планування грошових потоків підприємств у сучасних умовах господарювання . Економіка, фінанси, право. Київ, 2013. № 3. С. 26-28.
54. Поддєрьогіна А., Сілік О. Аналіз визначення фінансової діагностики підприємства . Бухгалтерський облік і аудит. Київ : Екаунтинг, 2017. № 1. С. 37-43.
55. Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства . Економіка та держава. Київ, 2015. № 9. С. 20-22.
56. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 274 с.
57. Семенова С. М. Управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту: обліково-аналітичний аспект : монографія. Київ : Центр учб. літ., 2015. 252 с.
58. Скловська Є. Г. Аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: НТУУ "КПІ", 2011. 259 с.

59. Спільник І. В. Економічний аналіз: навч.-метод. комплекс дисципліни (для студ. екон. спец.). Т.: ТНЕУ, 2012. 431 с.
60. Строгаль Д. В. Теоретичні підходи до аналізу грошових потоків у міжнародних компаніях . Економіка та держава. Київ, 2013. № 4. С. 79-83.
61. Суліма Н. М., Величко О. В. Економіка і фінанси підприємства : [підручник]. Київ : Компринт, 2015. 465 с.
62. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 327 с.
63. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Дацій та ін. ; Акад. муніцип. упр. Д. : Біла К. О. вид., 2014. 235 с.
64. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб-ник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
65. Теслюк В. М. Складання звіту про рух грошових коштів . Вісник Сумського НАУ. Серія «Фінанси і кредит». 2011. № 1 (30). С. 127–131.
66. Труш Ю. Л. Напрями удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві .Київ, 2016. № 5. С. 82-84.
67. Тянь Р. Б., Лисенко О. В Структурний аналіз грошових потоків із метою підвищення надійності їх прогнозування. Фінанси України. Київ, 2012. № 5 (198). С. 110-120.
68. Удосконалення фінансового менеджменту підприємства : монографія / [Г. М. Азаренкова та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Г. М. Азаренкової. Харків : Здоровий Я. А., 2016. 253 с.
69. Управління фінансовою санацією підприємств у схемах і таблицях : навч. посіб / О.О.Терещенко, О.А.Островська, О.Б.Соколова. К.: КНЕУ, 2014. 217 с.
70. Фінанси підприємств : навч. посіб. / [Абакуменко О. В. та ін.] ; за заг. ред. проф. Л. О. Коваленко ; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів ; Ніжин : Лук'яненко В. В. : Орхідея, 2016. 393 с.

71. Фінанси підприємств: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.]; кер. кол.авт. і наук. ред. проф.А. М. Поддєрьогін. Восьме вид., перероб. і доп.. К.: КНЕУ, 2013. 219 с.
72. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики : монографія / [Н. Е. Аванесова та ін.] ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. Харків : Лідер, 2016. 151 с.
73. Фінансовий аналіз промислових підприємств: навч. посіб. Кривий Ріг : б. в., 2016. 511 с.
74. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб.» ([М. Д. Білик (кер. кол. авт.), О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін.] ; за заг. та наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Білик. К. : КНЕУ, 2014. 474, [6] с.
75. Фінансовий аналіз: навч. Посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. -304 с.
76. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. Посібник / Л. Д. Буряк, М. Д. Білик, О. М. Грицино та ін. ; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. К. : КНЕУ, 2015. 335 с.
77. Фінансовий менеджмент: підручник, кол.авт.: А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик, Л. В. Буряк та ін.; керів. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., переробл. Електрон. текстові дані. Київ : КНЕУ, 2017. 535, [1] с.
78. Целуйко О. Управління грошовими потоками на основі стандартного звіту про рух коштів . Баланс. Дніпропетровськ, 2014. № 94-95 (1445-1446). С. 48-55.
79. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. Актуальні проблеми економіки. Київ, 2010. № 4 (106). С. 150-155.
80. Шубіна С.В. Проблематика заповнення звіту про рух грошових коштів та шляхи її вирішення . Молодий вчений. 2014. № 4 (07). С. 142–145.

ДОДАТОК А

Фінансова звітність корпорації Roshen за 2016-2018 роки

Таблиця А.1 – Баланс корпорації Roshen за 2016 рік

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	5768239	6345063
первісна вартість	1011	8447662	9292428
знос	1012	2597605	2857365
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	90	99
інші фінансові інвестиції	1035	82	90
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	5768411	6345252
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	72818	80100
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	548730	603603
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	22680	24948
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3715	4086
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	352	387
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	648295	713124

Продовження таблиці А.1

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	6416705	7058376
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1438634	1582497
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	17705	19476
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2793404	3072744
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	4249743	4674717
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	423630	465993
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	423630	465993
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1518120	1669932
розрахунками з бюджетом	1620	94222	103644
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	28317	31149
розрахунками з оплати праці	1630	57322	63054
за одержаними авансами	1635		
Поточні забезпечення	1660	41187	45306
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	4165	4581
Усього за розділом III	1695	1743333	1917666
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	6416705	7058376

Таблиця А.2 – Звіт про фінансові результати за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2649186	2408351
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2305602)	(2096002)
Валовий: прибуток	2090	343584	312349
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	74898	68089
Адміністративні витрати	2130	(185373)	(168521)
Витрати на збут	2150	(26370)	(23973)
Інші операційні витрати	2180	(73917)	(67197)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	132822	120747
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	187740	170673
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	320562	291420
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(7218)	(6562)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	313344	284858
збиток	2355		

Таблиця А.3 – Звіт про рух грошових коштів за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3183417	2894015
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010	1152	1047
Надходження від повернення авансів	3020	3825	3477
Надходження від операційної оренди	3040	63774	57976
Інші надходження	3095	20871	18974
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(1535787)	(1396170)
Праці	3105	(766224)	(696567)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(400572)	(364156)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(599427)	(544934)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(32715)	(29741)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(404532)	(367756)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(162180)	(147436)
Витрачання на оплату авансів	3135		
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(37809)	(34372)
Інші витрачання	3190		
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(66780)	(60709)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205	140085	127350
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230	1188	1080
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	(74304)	(67549)
Виплати за деривативами	3270		
Інші платежі	3290		

Продовження таблиці А.3

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	66969	60881
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355		
Інші платежі	3390		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	189	172
Залишок коштів на початок року	3405	198	180
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	387	352

Таблиця А.4 – Баланс за 2017 рік

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	6345063	5427135
первісна вартість	1011	9292428	8265843
знос	1012	2857365	2838708
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	99	99
інші фінансові інвестиції	1035	90	90
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	6345252	5427324
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	80100	76608

Продовження таблиці А.4

Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	603603	828009
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	24948	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4086	11511
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	387	1980
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		288
Усього за розділом II	1195	713124	918396
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	7058376	6345720
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1582497	1582497
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	19476	35136
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3072744	3156273
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	4674717	4773906
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	465993	392868
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Усього за розділом II	1595	465993	392868
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1669932	988281
розрахунками з бюджетом	1620	103644	77499
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	31149	13806

Продовження таблиці А.4

розрахунками з оплати праці	1630	63054	55665
за одержаними авансами	1635		288
Поточні забезпечення	1660	45306	37683
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	4581	5724
Усього за розділом III	1695	1917666	1178946
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	7058376	6345720

Таблиця А.5 – Звіт про фінансові результати за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2254644	2649186
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1942407)	(2305602)
Валовий: прибуток	2090	312237	343584
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	827226	74898
Адміністративні витрати	2130	(201465)	(185373)
Витрати на збут	2150	(30744)	(26370)
Інші операційні витрати	2180	(810081)	(73917)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	97173	132822
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	18000	
Інші доходи	2240	10098	187740
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(8829)	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	116442	320562
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(17253)	(7218)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	99189	313344
збиток	2355		

Таблиця А.6 – Звіт про рух грошових коштів за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2780271	3183417
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010	10881	1152
Надходження від повернення авансів	3020	3960	3825
Надходження від операційної оренди	3040	88875	63774
Інші надходження	3095	17406	20871
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(1570176)	(1535787)
Праці	3105	(792963)	(766224)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(296487)	(400572)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(746100)	(599427)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(85788)	(32715)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(468630)	(404532)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(191682)	(162180)
Витрачання на оплату авансів	3135		
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(26010)	(37809)
Інші витрачання	3190		
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(530343)	(66780)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205	545526	140085
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220	18000	
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		1188
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	(31635)	(74304)
Виплати за деривативами	3270		
Інші платежі	3290		
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	531891	66969

Продовження таблиці А.6

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355		
Інші платежі	3390		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	1548	189
Залишок коштів на початок року	3405	387	198
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	45	
Залишок коштів на кінець року	3415	1980	387

Таблиця А.7 – Баланс за 2018 рік

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	5427135	5187294
первісна вартість	1011	8265843	8117982
знос	1012	2838708	2930688
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	99	99
інші фінансові інвестиції	1035	90	90
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	5427324	5187483
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	76608	79704
Поточні біологічні активи	1110		

Продовження таблиці А.7

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	828009	641268
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11511	21492
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1980	1170
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	288	36
Усього за розділом II	1195	918396	743670
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	6345720	5931153
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1582497	1582497
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	35136	40095
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3156273	3193983
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	4773906	4816575
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	392868	332388
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	392868	332388
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	988281	611910
розрахунками з бюджетом	1620	77499	34731
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	13806	16911

Продовження таблиці А.7

розрахунками з оплати праці	1630	55665	62307
за одержаними авансами	1635	288	
Поточні забезпечення	1660	37683	42048
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	5724	14283
Усього за розділом III	1695	1178946	782190
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	6345720	5931153

Таблиця А.8 – Звіт про фінансові результати за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2090808	2254644
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1838151)	(1942407)
Валовий:			
прибуток	2090	252657	312237
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	492696	827226
Адміністративні витрати	2130	(210636)	(201465)
Витрати на збут	2150	(27387)	(30744)
Інші операційні витрати	2180	(414072)	(810081)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	93258	97173
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		18000
Інші доходи	2240	72	10098
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(49401)	(8829)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	43929	116442
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(8658)	(17253)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	35271	99189
збиток	2355		

Таблиця А.9 – Звіт про рух грошових коштів

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2750193	2780271
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010	13590	10881
Надходження від повернення авансів	3020	3969	3960
Надходження від операційної оренди	3040	84618	88875
Інші надходження	3095	6021	17406
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(1473966)	(1570176)
Праці	3105	(708417)	(792963)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(201384)	(296487)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(619146)	(746100)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(106677)	(85788)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(306369)	(468630)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(206100)	(191682)
Витрачання на оплату авансів	3135		
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(24606)	(26010)
Інші витрачання	3190	(8343)	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(177471)	(530343)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205	379386	545526
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		18000
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	(202725)	(31635)
Виплати за деривативами	3270		
Інші платежі	3290		

Продовження таблиці А.9

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	176661	531891
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355		
Інші платежі	3390		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(810)	1548
Залишок коштів на початок року	3405	1980	387
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		45
Залишок коштів на кінець року	3415	1170	1980

Продовження таблиці Б.1

Надходження від реалізації необоротних активів	140085	545526	379386	405441	-166140	239301	289,42	-30,46	170,83
Надходження від отриманих дивідендів	0	18000	0	18000	-18000	0	-	-100,00	-
Надходження від погашення позик	1188	0	0	-1188	0	-1188	-100,00	-	-100,00
Витрачання на придбання необоротних активів	74304	31635	202725	-42669	171090	128421	-57,42	540,83	172,83
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	66969	531891	176661	464922	-355230	109692	694,23	-66,79	163,80
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	189	1548	-810	1359	-2358	-999	719,05	-152,33	-528,57
Залишок коштів на початок року	198	387	1980	189	1593	1782	95,45	411,63	900,00
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	0	45	0	45	-45	0	-	-100,00	-